

A MINISZTERELNÖKI PALOTA ÉS KÖRNYÉKE A BUDAI DUNA-PARTHÓL TEKINTVE.

átszökdelte paripját Budáról Pestre, vagy négyes fogatával lehajtatott a vároddal hosszú lépcsőzetén. Ő tőle a palotát később Zichy Ferraris gróf, ettől pedig Pallavicini Alfonz ögróf vásárolta meg, ki aztán hitbizományi birtokának részévé tette. Utóbb az állam váltotta magához a palotát 150,000 forintért, meg két Andrassy-úti háztelekért, melyeket szintén a hitbizományba illesztett be az ögróf.

A Sándor-féle palotát az esztergomi érsek is meg akarta venni primási palotának, de szándékával elkésett, mert az állam megelőzte s a rendkívül szerencsés helyen fekvő épületet az új alkotmányos korszak beállta alkalmával miniszterelnöki palotának rendezte be, mintán előbb egy ideig gróf Coronini Cronberg Konrad országos főhadparancsnok lakott benne, majd pedig bérházul szolgált 1866 végeig.

1867 elején már az új korszak első magyar miniszterelnöke, gróf Andrassy Gyula költözött be a palotába, melynek hivatalos- és fogadó-termeit állami költségen elég díszesen beburkolozták. A családi lakosztályt a maga bútorával és dísz tárgyával rendezte be a gavallér főúr, ki gyakran adott fényes lakomákat és pompás estélyeket. Az ő idejében azok voltak a palota legszebb napjai, a melyeken Erzsébet királyné is el-ellátogatott a grófnéhoz, az ő kedvelt «szomszédasszonya»-hoz. Volt rá eset, hogy olyan reggeli órában ment oda, mikor Andrassy még látogatás elfogadására föl sem volt készülve. De ez a jószágos királynét legkevésbé sem bántotta, sőt mosolygva üzenté be a szolgálattelévő komornától, hogy ne zavartassa magát a grófné, mert a szomszédasszonya akar vele találkozni. A királyné, ha a Várszínházban megjelent, előadás után nem a kijáraton távozott, hanem a színházat a miniszterelnöki palotával összekötő zárt folyosón gróf Andrassy-néhoz ment s nála teázott a Szent György-terre néző szögletében.

Gróf Andrassy Gyula 1871-ben külügyminiszter lett s e miatt Bécsbe költözött, a miniszterelnöki palotának utódja, gróf Lónyay Menyhért lett a gazdája, de a családi lakosztályt nem foglalta el, mivel közeli saját palotájából nem akart kiköltözni. Hanem azért ő is tartott itt társas összejöveteleket, meghonosítván a palotában a tréfásan úgynevezett «kolbász-es-

tély»-eket, melyeken főrendűk és képviselők rendszeren nagy számmal jelentek meg s kifogás nélkül elfogadták a kolbász mellé italtul a sört, melyet Bismarck is otthonossá tett az ilyen előkelő lakomákon.

Lónyay után 1872 végén Szilágyi József lett miniszterelnökké. Ő sem költözött be a palotába, mivel családtalan agglégény volt. Ellenben utódja, Billó István, 1874-ben oda tette lakását s közel egy évig lakott a palotában.

Mikor a Deák-párttal a Tisza Kálmán vezetése alatti balközép egyesült, báró Wenckheim Béla lett miniszterelnök 1875 márciusában, de mint nőtlén ember nem kívánta elhagyni a Nemzeti Kaszinó épületének 2 ik emeletén tartott szállását s így a miniszterelnöki palotának csupán hivatali helyiségeit használta. Ugyanazon év októberében már Tisza Kálmán lépett a miniszterelnöki székre s azonnal be is költözött a palotába, melynek aztán közel tizenöt évig lakója volt.

Tisza Kálmán alig változtatott a palota berendezésén, melyet 1867 óta az ő beöltöztetéseig csak egyszer javítottak ki, azonban azokat a remek gobelin képeket és bútorokat, melyeket még Mária Terézia ajándékozott a bécsi magyar kancelláriának, a bécsi «magyar ház»-ból ide hozatta. Ugyancsak Tisza Kálmán vétette le a palota erkélyéről azt a nagy aranyozott kettejű sást is, melyen anyai ember szeme meghotránkozott, noha az nem osztrák madár, hanem Pallavicini ögróf címere volt s feledékenységéből maradt helyén, mikor az épület a magyar állam birtokába került.

Tisza Kálmán miniszterelnöksége korában többnyire csendes volt a miniszterelnöki palota; nyilvános és nagyobb szabású összejövetelekre ritkán és csak különösebb esetekben nyíltak meg a fényes termek. Ilyen alkalmak voltak a nemzetközi statisztikai kongresszusnak Budapesten tartott ülése, az 1885-iki országos kiállítás, főleg pedig néhai Rudolf trónörökösnek az az emlékeztető látogatása, mikor ifjú nejét, Stefánia főhercegnőt először mutatta be fővárosunkban; majd ilyen alkalom volt az, mikor Tisza Kálmán miniszterelnökségének tizedik évfordulóját ünnepelte. Mások rendszeren csendes volt a palota; csak a miniszteri tanácskozások, kihallgatások, küldöttségek fogadása vagy különféle értekezletek vittek belé a szokottnál nagyobb élénkséget. Tisza Kálmán külsőleg annyi változtatást tett a palotán, hogy

annak Dunára néző s a pesti részre és környékére elragadó kilátást nyújtó oldalán az addigi faerkély helyett vasoszlopokon álló s egészben is vasszerkezetű tágas verandát állítottatott az első emelet vonalában, melyen nagyobb társaság is kényelmesen elfér.

Jóval élénkibb lett a miniszterelnöki palota a következő miniszterelnök, gróf Szapáry Gyula alatt, ki majdnem olyan mozgalmassá tette a palota életét, mint valamikor gr. Andrassy Gyula idejében volt. Kötelességnek tartotta a reprezentálást, és mint valódi nagyr rendkívüli fényvel és bőkezűséggel teljesítette a földadót. A főrangú világ soha sem volt oly otthonos a miniszterelnöki palotában, mint Andrassy és Szapáry idejében. Díszbédék, estélyek egymást érték s itt létekor az udvar is többször emelte az ott tartott mulatságok előkelőségét. A főrangúakon kívül a politikai és közélet főbb emberei is meg voltak hívva, de a hölgyközönség néhány kivétellel csak a mágnáskörből telt ki. Szapáry évenként egyszer-kétszer miniszteriumának előadói számára is fényes ebédet szokott adni.

Wekerle Sándor alatt megint csendesebb napok következtek a miniszterelnöki palotára. A miniszterelnök, — ki egyúttal pénzügyminiszter is volt, — ideje nagy részét a pénzügyminiszteriumban töltötte, s miniszterelnöksége két éve alatt mindig annyira el volt munkával halmozva, hogy a reprezentálásra nem igen jutott ideje. Mindössze egyszer adott nagyobb fogadó-estélyt a nemzetközi egészségügyi kongresszus tagjaiszámára. Miniszter-tanácsok napjain azonban miniszter-társai tiszteletére rendszeren nagyobb ebéd volt nála. Wekerle idejében építették a várhegy oldalán azt a díszes lépcsőzetet, mely a miniszterelnöki palota és a síkló felső állomása közt vezet föl a várba.

Báró Bánffy Dezső négy évi miniszterelnöksége alatt ismét mozgalmassabb lett a palota élete. Egymást érték a díszbédék, melyekre a politikai és közélet szereplői voltak hivatalosak, s az ő miniszterelnöksége alatt megnyiták a termek a középosztályi hölgyei számára is. Báró Bánffy Dezsőnek hetenként egyszer-kétszer tea-estélyt szokott adni, melyek igen látogatottak voltak. Bánffy korában is ebéd szokta követni a minisztertanácsokat, melyeknek hetenkénti rendes napja a szerda volt s ez ebédek rendszeren jelen voltak a miniszterek nejei is. A palota berendezését illetőleg megemlítjük, hogy báró Bánffy vezette be az épületbe a villamos világítást az addigi gázvilágítás helyett.

Báró Bánffy Dezső kiköltözése óta a palotának lakásul szolgáló része üresen áll, de a hivatali helyiségek tovább szolgálnak rendeltetésüknek. Széll Kálmán miniszterelnök azért nem foglalja el az őt megillető szállást, mert csak közelebb történhetik döntés az iránt, hogy főtartassék-e az épület eddigi állapotában még egy-két évig, vagy pedig már az idén megkezdődjenek az új miniszterelnöki palota építésének előmunkálatai.

A SZÉLL-CSALÁD.

Egyik múlt számunkban ismertettük Széll Kálmán miniszterelnök családi körét, s közöltük Széll Kálmáné szülőinek, Vörösmarty Mihálynak és nejeinek arcképeit is. Most e lapok egy vas megyei barátjának szívesességéből alkalmunk van a családnál örözt festmények után Széll Kálmán szülőinek, Széll Józsefnek s nejeinek Bertha Juliának arcképeit is bemutatni. Ez arcképek közlését annyival inkább közérdekűnek véljük, mert a miniszterelnök édes atya századunk derekán nem csekély szerepet vitt Vas megyében, sőt az országos közéletben is.

Mielőtt azonban Széll Kálmán szülőiről szólnánk, följegyzünk néhány adatot a család régebbi múltjáról is.

A Széll név — vagy mint a régi korban írták Zel, Zel — már a 16-ik században előfordul történelmünkben. A Dunántúl török harczaiban szerepel Szél Péter kaposvári várkapitány, s Zarándmegyének 1581-ben főispánjával említetik Szél István, de Nagy Iván, a magyar

SZÉLL JÓZSEF.

SZÉLL JÓZSEFNÉ SZÜL. BERTHA JÚLIA.

nemesi családok genealogusa szerint ezeket nem lehet határozott biztossággal összeköttetésbe hozni a vas megyei Széll-családdal.

A duka és szentgyörgyvölgyi Széll-család, Szentgyörgyvölgye nemesi családai egyikéből ered. III. Ferdinánd királytól kapták 1639 március 22-én újított czimeres levelőket, melyen a czimer paizsának mezején, valamint a paizs feletti sisakon oroszán látható.

A családnak e században számos tagja viselt ügy állami, mint önkormányzati kiváló tisztséget. A miniszterelnök nagytatya, Kristóf, e század elején a nemesi fölkelés alkalmával hadbíró volt. Ő, Laky Antal és a két Deák-testvér, Antal és Ferencz, Hertelendy-leányoktól származván, az e révén rájuk maradt birtokokon osztozkodtak. Így jutottak a Deák-testvérek Kehidához. Széll kapta Orbánosfát, Laky meg Torony és Ondód községeket. Kristóf fiai közül Imre közpályáját a megyei főjegyzőségen kezdte,

majd személynöki, utóbb pedig nádori ítélemester lett, és a 60-as években, mint a legfőbb semmítőszék elnöke és udvari tanácsos halt meg Bécsben; másik fia, Kristóf, királyi táblai tanácselnök, a Szent István-rend keresztese és udvari tanácsos, János pedig vas megyei szolgabíró volt. József, Széll Kálmán édesatya, kinek arcképe közöljük, 1801-ben született Bucsun, Vas megyében; 1842-ben nőül vette felsőöri Bertha Juliát, kinek családja Rába-Hídvégen lakott, szintén Vas megyében. Széll József 1842-ben Vas megyében másodalispán lett, 1844-ben ugyanezen megye országgyűlési követé választotta meg. 1847-ben a megye első alispánja lett, de 1848-ban ismét felcserelette ez állást a képviselőséggel s az országgyűlésen mint a rumi kerület képviselője jelent meg.

A szabadságharc következtével Vas megye kormánybiztosává nevezetett ki és helyén fáradhatlan buzgalommal kitartott mindaddig, míg 1849. április 14-dikén Debreczenben ki nem mondották a detronisatiót. Ekkor lemondott állásáról, de azért 1850-ben mégis Pozsonyba idézték a hadbírósi purificationális commissio

el. Valószínűleg ugyanolyan okból mentették föl, mint Deák Ferenczet, a ki a pécsi hadbíró-ság előtt jelent meg, s a ki ellen a vizsgálatot azért szüntették meg, mert az ítélet szerint «Debreczenben nem jelent meg és ott a rebelisek conventjének tárgyalásaiban részt nem vett, s ennélfogva az 1849 december 4-ikén kelt hadparancsnoksági rendelet szerint nem tartozik azok kategóriájába, a kik ellen hadbíró-sági vizsgálatnak még helye lehet.» — A német idők beálltával visszavonultan élt táplánfai birtokán. Deák Ferencz, valahányszor Kehidáról Maricubadba ment, meglátogatta Szélléket és mindig több napig időzött náluk.

1860 végén, a magyar megyék visszaállításakor, Vas megye újra Széll Józsefet választotta meg alispánjának. Tudvalevőleg 1861 november havában Magyarországon megint katonai provizóriumot léptettek életbe és fölfüggesztették a törvényhatóságok működését. Köztudomású az is, hogy Deák Ferencznek 1865 hűsvétvasárnapján a «Pesti Napló»-ban közzétett örökké emlékeztető czikke újra bizalmat ébresztett a fejedelemben és a nemzetben a békés kiegyezés létrejötté iránt. Széll Józsefnek része volt benne, hogy mindjárt a czikk megjelenése után a nemzet nyilvánosan kifejezést adott a közérzületnek. Széll ugyanis megyéje gazdasági egyesületében, a melynek ő volt az elnöke, indítványt tett, hogy szavazzanak bizalmat Deák Ferencznek. Az indítványt egyhangulag elfogadták és elhatározták, hogy ugyanilyen nyilatkozatra szólítják föl az ország összes gazdasági egyesületeit, a magyar közéletnek az időben egyetlen gyűlöpontjait. Az így támadt mozgalom Deák Ferencz hűsvéti cikkének jelentőségét a fejedelem szemében még csak fokozta.

Az 1865 decemberében egybegyűlt országgyűlésen Széll József a körmendi kerületet képviselte, s egyike volt Deák Ferencz legelkessebb híveinek. 1867-ben Vas megye főispáni helytartójának nevezték ki, s öreg létére is tevékeny részt vett a közügyek intézésében egész haláláig, mely 1871-ben következett be. Neje, a ki pél-

dás gonddal nevelte gyermekeit, s a kit megyszerzte közszeretet és köztisztelet környezet, 1873-ban hunyt el.

Széll József három gyermeket hagyott hátra: Kálmánt, a mai miniszterelnököt, Ignácot, a belügyminiszterium kiváló tehetségű államtitkárát, és Máriát, a ki 1868-ban 17 éves korában halt meg. Dr. K. E.

A NAGYVÁROS UTCÁJÁN.

Tavaszi eső.

Tavaszi eső langyos kövér cseppje
Hull kip-kop... esendően a kövezetre,
Éjjel után az óra egyet üt —
A sarkon a rend éber öre ásit,
Egy-két megkésétt lump... nincs senki más itt,
Almatag csend, nyugalom mindenütt.

Még én volnék itt — ha a lelke régen,
Ott nem mulatna lenn a falúvén,
Hol a langy eső barna rögre hull,
S omlik a hant és nyilik a barázdla,
S az élet ezer millió kis fája
Fakad, zsendül nő halk-zajtalanul...

Vadludak a város felett.

Vadludak a város felett
Gágicsálva szállanak,
Hosszan lengő v-é betűjök'
Az én szemem látja csak.
Ragadja a cifra népet
Fényes utcák sodra, —
Ki gondol itt szürke tollú
Légi vándorokra?

Vadludak a város fölő
Éj, miért is jöttetek?
Vagy nekem is mért nincs szárnyam,
Hogy szállhatnék köztetek?
Elfolydva e világot,
Mely körültem zajlik,
Meg sem állnánk a virágos
Szép Balaton-partig!

Vadludak a város fölül
Repüljétek, szálljatok,
Hívunk már a zsongó habok,
A zizegő nádasok...
Szóljatok le, ha elértek
Házunk pítváriig:
— Megpihenni a lelke is
Oda, haza vágyik!

Lampérth Géza.

ISASZEG.

1849 április 6.

Az április 4-én lefolyt tápió-bicskei ütközet különféle mozzanatai arról tettek tanuságot, hogy a magyar csapatok öntudatos és elhatározott vezénylet alatt az ellenség harcvezetését s jól fegyverezett haderejével is bátran mérkőzhettek. Nem szándékom, a néhány nappal utóbb, vagyis április 6-án vívott isaszegi csatát részletesen leírni. Egy-két mozzanatra azonban, már csak a belőlük levonható tanulságok kedvéért is, ki kell terjeszkednem.

Lássunk egy jellemző példát, mily magas fokig valának a magyar seregnél 1849-ben a katonai erények kifejldve. A tápió-bicskei nap utáni reggel Görgei fővezér Damjanics tábornak keresztül lovalgolván, egy erősen zajongó es-

ezen kiáltásban tört ki: «Éljen a haza! veszszenek a gyávák!» *

Görgei, a Klapka, Damjanics és Aulich hadtestparancsnokokkal megállapított terv szerint április 6-án reggel az I-ső és III-ik hadtestet Isaszeg ellen küldte. Aulich a II-ik hadtesttel Dányon felállva, a tartalékot képezte. A többi teendőkre nézve Görgei tábornokainak teljesen szabad kezét engedte. Maga vezérkarával és katonai kíséretével egy hátrább eső ponton várta a jelentést, hogy a megparancsolt előrenyomulás foly-e, vagy arról, hogy ütközetre került-e a dolog.

Az osztrákok a Kóka és Isaszeg közötti szűk erdőt már 10 óra előtt meggyújtották. Az erdő égése, valamint a közben támadt szél elhordták a hangot úgy, hogy a fővezér s ennek kísérete az ágyúzást nem hallották. Az égő erdőből menekült parasztok azt jelentették, hogy hátráló

A jobbszárnyról érkezett jó hír Görgeit megnyugtatta némileg, miért is egész figyelmét megint az előtte levő balszárnyra fordította, melyről azt jelentették neki, hogy ott baj van. A fővezér kíséretével Aulich hadteste mellett elvágatva, meghagyja, hogy a szorongatott balszárny erősítésére Aulich egyelőre két zászlóalját küldjön. Amde nem sokára a fővezér Klapkának egyes zászlóaljaival szemközt találkozik — szemközt, mivel hátrálnak!

A fővezér határt vet a hátrálásnak. Keresi Klapkát. Rátalál, a mint ez zömét, a mely szintén háttal van az ellenségnek, rendezni iparkodik.

Görgei kérdőre vonja, hogy ez mit jelentsen? Klapka oda nyilatkozik, hogy gyalogsága eldőlt az erdőben; ki is van merülve; jobb lesz ma nem erőltetni tovább a dolgot; holnap sikerülhet — mondá Klapka — a mi már ma ki nem vihető. Görgei kitérő félben lévő indula-

A BUDAVÁRI MINISZTERELNÖKI PALOTÁBÓL. — Fogadó-terem.

Klász fényképe után.

port «vörössipkást» vesz észre a 9-ik honvédszászlóaljából.

A fővezér kíséretéből egyik szárnysegédét, Kempelen Károly Vilmos huszárezredbeli kapitányt küldi megtudakolni, mi baj? — Kempen az azt jelenti, hogy a 9-ik honvéd zászlóalj legénysége két pajtásuk — egy őrmester s egy közember — ellen haditörvényszéket követel. Megszétek az esküt, kiabáltak össze-vissza. A két szerencsétlen t. i. a tápió-bicskei roham alkalmával, midőn a 9-ik és a 3-ik honvédszászlóalj egymással vetekedve a tizszeres osztrák tülerőt egyetlen szuronytámadással megkergette — hátat adott az ellenségnek; kitértek a sorból s megfutottak. Damjanics engedett a «vörössapkasok» kívánalmának, s összeállította a rögtönitől haditörvényszéket. A két vádlott bevallotta meghibbanását s a haditörvényszék kimondotta rájuk a halálos ítéletet. Az elítéltek megadásteljes, férfias magatartása megrendítette ugyan a fővezért, de azért mégsem akart semmit sem mulasztani, mi ezen és más csapatjai kitűnő szellemét főtartsa. Megerősítette az ítéletet. Mikor a 9-ik honvédszászlóalj arca előtt a végrehajtásra kirendelt csapat halálos lövései eldőrdültek: az egész zászlóalj

horvát határőrök gyujtották meg az erdőt a végből, hogy a magyar csapatok, leginkább pedig a tüzéség löszerkocsijai föl legyenek tartóztatva.

Az égő erdőn túl már 11 óra tájban kezdődött a harc. Klapka a vett parancs szerint Isaszegnek tartván, mint balszárny bontakozott csatarendbe, Damjanics pedig attól fogva folytatólag a jobbszárnyig fejlődött harcélbe. Az égő erdő mindinkább nagyjobbodó füstje az ágyúcsata füstfellegeit is eltakarja. Végre 1/2 órákor Görgeihez jelentés jön, hogy nemesak ütköznek, de hogy baj is van már.

A fővezér rögtön a harctérre siet. Útjában a helyenként erős lánggal égő erdőben az előnyomuló félben levő II. hadtestet — a tartalékot — éri utól és találkozik parancsnokával Aulich tábornokkal. Ugyan akkor jobbról Bagh irányából vágatva érkezik egy huszárfőhadnagy — Gáspár tábornok egy tisztje — s azt jelenti, hogy a sereg jobbszárnyán a VII. hadtest a Galga-szakaszt kardesapás nélkül elfoglalta és e pillanatban már Gödöllő ellen nyomul.

* V. Ö. Görgei Arthur emlékiratai; Rochlitz Kálmán és Görgei István emlékiratai.

tosságát erősen türtözteti, de azért nem tágit. Rámutat Damjanicsra, ki a jobb szárnyon egész zömével állta még tántorítatlanul a csatát. Lelkére beszél Klapkának; ráemlékeztette, miképp maga Klapka mondta ki Gyöngyösön a szót, hogy minden napnak rá eső dolgát napról-napra — török-szakad — ki kell venni. Tehát meg is kell tartani, a mi ki van mondva — vagy visszavonulni a Tisza mecsarai mögé! Nekünk itt győzni kell! Ma győzni! Ha a gyalogságnak nincs tölténye: van szuronyja! Előre!

Előre! — kiáltott erre Klapka föllekesedve. Előre vezette hadtestét; elfoglalta a maga elhagyott helyét, melyen már tág hézag tátongott.

Nem sokára Aulich is bontakozott kifelé az erdőből, a leginkább veszélyeztetett helyeknek tartva. A fővezér pedig, a mint a balközépet és balszárnyat előnyomulni látta, maga a jobb-középre vágatott, hol Klapka hátrálásának folytán Damjanics lovassága is már vissza kezdett vonulni. Görgei a huszárságot legott vissza parancsolja: előre a Damjanics jobbszárnyával egyenlő vonalba. Aztán Damjanicshoz siet, ki az isaszegi erdőnek Gödöllő felé kikönyöklő csücskét vitézül védte, az ellenség balszárnya szuronytámadásait vörössipkásaival visszaverve.

Damjanics, kit Klapka meghátrálása a fől-sodortatás veszélyének tett volt ki, nem tágitott, s el volt szánva azon helyen minden áron megmaradni.

Mikor Görgeitől megtudta, hogy Klapka tőből előnyomul, Aulich már megérkezett s a harcra is vegyült, megnyugszik ugyan, de azért meg nem állhatta, hogy Klapka elleni felindulásának kemény szavakban szabad folyást ne engedjen. Csak ezen vulkánus kitörés és Görgei csillapító szavai után lohadt haragja.

A nap végeredménye Isaszeg elfoglalása s az ellenségnek minden ponton történt visszavonulásával végződő teljes győzelem. Megemlítendő, hogy Damjanics vezénylete alatt a jobbszárnyon az erdő csücskét Visocki ezredes és Bulharin alezredes a lengyel légió élén háromszor személyesen rohammal bevették és végre is megtartották. Koziczka osztrák ezredes a téli had-

Egyébiránt az ellenség Gödöllőt is feladta lövés nélkül, sőt Wündischgrätz herceg Budáról megparancsolta Csóricsnak, hogy Gödöllőről legott Vácra induljon. Így tehát az Isaszeg alatt vívott harc dicsőségét a magyar fegyverektől sem akkoriban, sem pedig most, ötven év múlva, elvitatni nem lehet. Klapka hibáját Damjanics és Görgei hamar jóvá tették és utóbb maga Klapka is emberül helyt állott.

Régi honvéd.

AZ ELSŐ MAGYAR KOMÉDIÁS.

Az egész Alföld vásáros közönsége előtt nagyon népszerű és híres férfiú volt egy időben Horog komédiás, a mi nem is csuda, mert hiszen már vagy negyven óta, hol itt, hol amott, bizonyosan felütötte ő kelme a bódéját,

még pedig ugyancsak keményen, a Bocskay táborában.

A fiatal Horog Pistára egy ház, meg néhány köblös föld maradt, a miből szépen meg lehetett volna élni, de Pista már serdülő ifjúkorában másképen kezdett gondolkodni, mint 10,000 lakostársa, s a helyett, hogy földjét szántottavetette volna, kapta magát: eszmadiaúvá lett.

No hiszen ez nem valami túlságosan tetszett a családnak, de hát csizma csak kell az embernek, aztán a csizmadiaság igaz, ősi magyar mesterség, hát csak bele nyugodtak.

S Pistából lett eszmadia, még pedig hatalmas. Férfinak való varjút fekete bőrből, aztán lányoknak, menyecskeknek sárgából, pirosból épített olyat, hogy majd megszólalt.

Folyt is a mesterség jó ideig takarosan s «Horog eszmadia» kapós lón az egész városban. S tán mind haláláig nyugton is mustafázik

A BUDAVÁRI MINISZTERELNÖKI PALOTÁBÓL. — A tanács-terem.

Klász fényképe után.

járatról irt munkájában bevallja, hogy Schlick négy zászlóaljnak az erdő ellen intézett négy rohama hasztalan volt.

Az isaszegi csata sötét este úgy végződött, hogy a csatavonal közepén a magyar lovasság több támadás után visszaverte az osztrák lovasság ismételt rohamait. A mi a harcvezetési közepét illeti, az osztrákok maguknak követelik a lovas összecsapás sikerét. Bizonyos, hogy mindkét fél lovassága visszatért a rohamokból. Utóvégre végzett munka után a győztes fél is vissza szokott térni a maga kiinduló pontja felé, az ellenséges ágyúk lökőréből, — ha ezeket el nem foglalhatja. A próba az, — a lovas attak ki részére dőlt el — hogy melyik fél tartotta meg a csatát és melyik engedte azt oda? Már pedig április 7-ikén hajnal hasadtával az osztrákok el-tűntek volt az esti (isaszegi) csataterőről az egész vonalon. Mi megmaradtunk. Az ellenség eltűnt.

Anyira megvertnek érezte magát már 6-ikán este, hogy nem mert újabb csatát elfogadni. Előre vezetett hadtestét; elfoglalta a maga elhagyott helyét, melyen már tág hézag tátongott. Nem sokára Aulich is bontakozott kifelé az erdőből, a leginkább veszélyeztetett helyeknek tartva. A fővezér pedig, a mint a balközépet és balszárnyat előnyomulni látta, maga a jobb-középre vágatott, hol Klapka hátrálásának folytán Damjanics lovassága is már vissza kezdett vonulni. Görgei a huszárságot legott vissza parancsolja: előre a Damjanics jobbszárnyával egyenlő vonalba. Aztán Damjanicshoz siet, ki az isaszegi erdőnek Gödöllő felé kikönyöklő csücskét vitézül védte, az ellenség balszárnya szuronytámadásait vörössipkásaival visszaverve.

melynek ajtajából aranyos koronában és vörös öltözetben, harsány hangon biztatta az ácsorgókat, hogy csak tessenek besétálni, mert olyat, mint ott van, ember fia még sem látott, sem hallott; azonfelül a belépti-díj is mód nélkül jutányos!

S bizonyára jó ideig fogják még a jó vásárosok kérdegetni emitt-amott:

— Ejnye, vajjon hogy el nem jött most az öreg Horog komédiás?

Bizony pedig a jó öregnek egy vásárban sem lesz már többet a helypénzsedőkkal baja, mert hát a napokban jött híre, hogy szegény Horog uram is elköltözött az árnyékvilágból.

Horog István, az első vérbeli magyar komédiás!

Mert hát az elsőség dicsőségét tőle el nem vitathatja senki. Kétségtelenül ő volt a magyarok bejövetele óta első, a ki tettleg megmutatta, hogy akármilyen mesterségnek mondják is a komédiásságot: a magyar szintű ember lehet abban a talpán, mint akármiféle talján vagy egyéb, ha — akarja!

Horog uram tősgyökeres magyar kálvinista ember volt, a ki ezelőtt 80 esztendővel Hajdú-Szoboszlón született az előkelő Horog-családból, melynek elei hajdanában ott vitézkedtek volna a kerepesi uton.

a derék István mester, ha egyszer az öreg Józsa János tiszteletes uram oda nem ad neki valami-féle ujságot olvasni, a miben többek közt az volt elmondva, hogy a magyar hátramarad, nem tart lépést Nyugat nagy népeivel, nem halad, pedig hát így a nemzetnek el kell veszni!

Szörnyű nagy szeget ütött ez az István mester fejébe, a ki már mesterségénél fogva is mód nélkül lelkes hazafi levén, rövid gondolkodás után erősen elhatározta magában s inasa előtt ki is mondta a szentencziát, hogy ő nem engedi nemzetét veszni s haladni fog a korral és ama bizonyos nyugati nemzetekkel.

Letette hát a sáfát, falba vágta a dikicset, árat s bebállagott a szomszéd Debreczenbe, hogy széjjel nézzen: vajjon hogy is kellene hát haladni?

Debreczenben alaposan szemügyre vevén mindent, leginkább szemert szurt neki egy cseh virslis, a ki egy bádog edényben főzögette és árulgatta portékáját az utcán.

— Ez való nekem! — gondolta Horog uram s menten beszélgetésbe ereszkedvén a cseh virslissel, az lett a dologból, hogy már harmadnap ő maga is ott ögylegett Szoboszló utcáin

egy bádog virslivel, fűnek-fának kínálván a kitünő esleget.

Egy bökkenő volt azonban a dologban, még pedig nem kicsi. Az nevezetesen, hogy még akkor Szoboszlón senki sem ette meg a virslit s épen csak Szegedi rektor uram vásárolt meg egy párt, de többnek a megvételére ezt sem lehetett rábeszélteni.

Látván Horog a dolgok állását, keserűen kifakadt a maradás ellen, de azért koránsem esett kétségbe, hanem maga megeszegette a virslit, aztán más mesterségen gondolkodott.

Talált is csakhamar.

A mi piros, sárga, fekete bőr csak maradt a műhelyében, mind felszabdalta s megvarrta lapdáknak, azután hozott Debreczenből egy-néhány bicskát, egy fél marok kovát, néhány gombolyag czéznát vagy két font czukrot és öt czitromot, azzal kilyukasztotta a háza fél végét, felibe oda írta, hogy

Vegyes kereskedés

s ettől a perctől kezdve úgy tekintette magát, mint a ki a magyar nemzeti kereskedelmet megalapította.

De bizony ezzel is majd csak úgy járt, mint a virslisséggel. A kova meg a czérna csak elkelt volna ugyan, de a lapdáért sajnáltak pénzt adni s az öt czitrom is mind a nyakán száradt.

A lelkes Horog azonban most sem csüggedt el. A hálátlan üzletet beszüntette, a kirakat gyanánt szolgált lyukat befalazta s más újabb dologon törte a csürhéjást.

Született is csakhamar új eszméje, a mit már maga is túlságos nagyszerűnek tartott: a házát emelesre építi.

Az egész városban egy emeletes épület sem volt, csak az iskola, meg a városháza, azt gondolta hát Horog uram, hogy ha ő még egy emeletet rak a maga kis földszintes, nádas házára, hát a lakosság nyakra-főre fogja követni a dicséretes példát. Milyen dicső lesz. Hadd haladjon a magyar!

S nem is soká gondolkodott, hanem mentől hamarabb leszedte a háza tetejét, vályogból felhúztá rá az emeletet, a leszedett régi nádtetőt pedig takarosan rákatta.

Vályogból csinált emeletes nádasház aligha termelt még a világon, de volt is benne Horog uramnak kimondhatatlan nagy gyönyörűsége, a mint önművét családja, körül-körül járta a csodálatos alkotmányt.

De hát, mint az egyszeri fazekas kályhája: ez sem tartott örökké. Mert még be sem tapasztalta szegény Horog uram mesterművét, midőn hirtelen megcsöszött az idő, keservesen zuhogott vagy két nap, a vályogfal átázott s a szerencsétlen palota egyszer csak szörnyű robajjal összeomlott.

Az emelet agyonnyomta a földszintet is, de nem ám a Horog uram bizodalmat.

Az eső volt a hibás, — gondolta magában, — hanem hát majd tudja ő annak is a módját.

S nyilván ki is eszelt már valamit, midőn épen országos vásár lett Szoboszlón.

S ez a vásár döntötte el nemcsak a születendő új palota sorsát, hanem magát a Horog uramét is.

A mint ugyanis régi szokása szerint kinézett a vásárra, egy komédiás-csapatot talált ott, melynek midőn nagyszerű mutatványait végig nézte volna, hamarjában megérlelődött benne amaz elhatározás, hogy ő bizony komédiás lesz!

Micsoda? Hát nem megtudná a magyar is tanulni azt, a mit ezek a taljánok, morvák mutogatnak! Aztán miért hordják ezek ki az országból azt a rengeteg sok pénzt! Belépti díj személyenként két garas! Azért szegényedik aztán el a nemzet. No, majd segít ő rajta! Hogy észbe is nem jutott előbb!

Reggeltől estig ott állt aztán Horog uram a komédiások közt, a kikkel csakhamar nagy ismeretséget kötött; majd meg a földjét hirtelen eladva, a komédiásokkal ő is eltűnt a városból feleségével és kis leányával együtt.

Egy darabig emlegették még őket, de azután végkép feledésbe merültek.

Estendő múlva azonban, mikor megint vásár lett, bámulva vette észre a közönség, hogy a sokotnál fényesebb komédiás bódé nyílása előtt senki más, mint az eltűnt Horog eszmadia jelenik meg aranyos koronában, vörös palástban s messze esengő harsány hangon meghívja a nagyérdemű hazafiakat, eddig még soha nem

Ragács Gyula fényképe után.
KOSSUTH SZOBRA TÓSZEGEN.

látott nagyszerű mutatványainak megtekintésére. Mellette egy szörnyű nagy, borzas talján segéd állott, ki főnöke szavait dobszóval kísérte s oroszláni hangon a maga részéről is biztatóan hozzá tette:

— Tessék, tessék. Belépti-díj: első hely két garas, második hely egy garas. Tessék, tessék, trada rada bum!

No hát meg is telt a bódé, annyi bizonyos.

— Már csak megnézzük, mit tud ez a eszmadia, mondogatták az atyafiak s csapostól tódultak befelé, kivált a második helyre.

Hát még csak odabenn állt el szemük-szájuk. Soha külön komédiást nem láttak, mint Horog uram. Ette a csepiit marék száma, a tüzet meg úgy fújta kifelé, akár csak egy tizenkét fontos ágyból dőlt volna, a késeket is úgy nyeldeste egy más után, mint más ember a galuskát.

De még ez mind semmi sem volt. Ezután következett a legnagyobb csoda. Valami czifra ponyva mögött hirtelen csak mód nélkül arany ruhában, sarkantyús eszmadia előpattant egy nyalka menyecske s egy esomó tojás közt tett olyan táncot, hogy az már csak szemfényvesztésnek is sok lett volna. És mi több: egyetlen egy tojás sem tört össze.

Eleinte a nagy ámulat miatt rá sem ismertek a tánczó nő hölgyre, mig nem egyszer csak Tóth Sára néni felkiáltott:

— Jézus, Mária! Hiszen Lidi ez! Oh, Lidi, Lidi, mi lett belőled!

S csakugyan az volt. A Horog felesége. Hajdan egyszerű parasztlány, majd később hű segítőtje urának mindenféle terveiben.

Sőt még nagyobb meglepetés is érte a megbotránkozott német asszonyt. Egyszer csak előperdült a ponyvák közül egy kis leány is, czifra huszáruhába öltözve s olyan verbungost járt, hogy valóságos csuda volt, azután meg poharatt a fejére s azzal bujkált a székek közt keresztül-kasúl.

Hát ez meg Ida volt, a Horog házaspár méltó leánya, a ki tavaly ilyenkor még meztőláb őrizte a libát a Kőrösi-parton.

De a felzúduló méltó csodálkozás moráját csakhamar elfojtotta a megint előlépő Horog uram, ékes szavakkal közhírre tevén, hogy most

következik az előadás koronája: ünnepelesen fel fogja magát akasztani.

E kijelentésre különös nyüzsgés támadt a közönségben, nyilvános bizonyosságul annak, hogy ez csakugyan rendkívül népszerű mutatvány lesz. A nyüzsgés-mozgás után siri csend következett be, a művész pedig a közönség példátlan figyelme közben dolgához látott.

Kötelet erősített a bódé gerendájára, székre állott, beledugta koronás fejét a hurokba s kirugta maga alól a széket.

Megint felhangzott az a csodálatos nyüzsgés, melynek különös nesze a száraz suba-bőrök dörzsöléséből, mely lélegzetből és dörmögő sutogásból olvadt össze, — de a mi kétségtelegebbül mutatta a rendkívüli tetszést, mint a fővárosi színházak legfárlengetőbb tapsa.

A kötelet csingó Horog aztán elkezdte a nyelvét mind jobban kinyújtani, az arca kékült-zöldült, a két szeme kifelé düleddt, mint egy-egy kopáncos dió.

A közönségen egyre nagyobb nyugtalanság vett erőt.

— Már elhibázta! A nyakára szaladt a hurok! Vége lesz! Megfullad! Ilyenféle kiáltások hallatszottak mind sűrűbben és mind erősebben, kivált az asszonyok közül, míg végre Barbócz György, a hajdani szomszéd, odagrögt s kirántva eszmaszára mellől a kését, hatalmas kanyarítással elcseszszentette a kötelet.

Nagyot puffant Horog uram, de azért igen jól esett neki a dolog, mert művészete elismerését látta benne.

— Ugy-e, nagyérdemű közönség, igaz, valódi akasztást mutattam, amúgy magyarán, nem a hogy a hitvány taljánok mutogatják? De hát azért nem esett volna bajom: amaz ijesztő akasztási jelenségek az művészettel járnak!

No, de fel is szállott ám a Horog uram beszületése! Még félig-meddig az atyafiság is megbocsátott neki, a mely eddig csak azzal vigasztalagatta magát, hogy eszmadia — eszmadia.

Ezután minden évben megjelent Horog a vásáron s pedig művészetében évről-évre tökéletesbülve. Egyszer már azt is megtette, hogy kötelet feszített ki a városháza kútágasa meg keménye közt, s azon tánczolt végig, még pedig úgy, hogy előbb zsákba bujt.

A felesége, leánya szintén nem maradtak el mögötte.

A művész vagyonosodott, szerzett boldalmalmot, panorámát s utóbb már lejárt társulataival egész Bukarestig, Belgrádig.

A leánya gyönyörű hajadonná fejlődött s csakhamar el is vette egy szörnyű nagy hajú esinos olasz művész, a kivel Horog uram egye-sülve, csak úgy aratta mindenfelé a temérdek garast.

S ekkor érte el aranykorát.

Hanem hát sajnos, nem sokáig tartott. Egyszer a gyönyörű Ida leest a kötélről s meghalt. Pérfje, a «szinyőre» nagy bánatában világgá ment; de nem sokára elnyugodott Horogné is, magára hagyván mély bánatával szegény öreg művészünkét.

Ettől fogva aztán rohamosan hanyatlott az üzlet. Szegény Horog uramat megcsalták, meglopták, hűtlen segédei elhagyották, végre már nem maradt egyebe, mint egy vén, rozsgabéje, a melyik az ócska bódét húzogatta. No meg az a nagy bánat hű felesége és leánya után.

Igy járkált utóbbi időkben a vásárookra, de bizony már csak az apróbbakra. Hijába, nagyobb helyeken végképen elnyomta az idegen verseny. Csak ilyen kisebb vásárokon kiabálta már a rozzant bódé ajtajában:

— Tessék, tessék, első hely tíz fillér, második hely tetszés szerint!

Mert hát azért régi elveitől nem támaszt: haladt a koral s garas helyett fillért kiáltott.

Máskülönbön épen úgy kiáltotta, mint előzőt negyven esztendővel, csak az volt a különbség, hogy a hangja reszketősebb lett, fekete szakállá fehérré vált s koronájáról levedlett az arany.

Most már nem kiáltja szegény sehogy sem. Kis bódéját utóbb senki sem igen akarta látogatni, hát meglátogatta a halál. Ott akadt rá egy debreczeni udvarban, a hová valami jószívű czivis beeresztette.

Lehet, hogy épen haza igyekezett szegény Horog uram a szülőföldjére meghalni. De a halál türelmetlen. Pedig Szoboszló csak három mérföld Debreczenhez. Várható volna már,

míg az öreg mester vén gebéjén baza vándorog. Nem várt.

Most aztán ott porladozik jó Horog uram, a debreczeni homok alatt, s ott hullatja majd az akácfa fonnyadt leveleit az első magyar komédiás jeltelen sírjára.

Szivos Béla.

ERNŐ FŐHERCZEG.

1824—1899.

A mulandóság törvénye újra elszóltott egyet az uralkodóház tagjai közül. Hetek óta rendes napi hír volt a lapokban, hogy a Habsburg fejedelmi család legidősb férfitagja, a 75 éves Ernő főherceg súlyos betegségben sinlódik az enyhe levegőjű Arcóban s hogy életben maradása a koronkenti javulások mellett sem remélhető. Végre megérkezett a legszomorúbb tudósítás, hogy a nagybeteg é h 4-én délben örökre lehunyta szemeit.

A kimúlt főherceg a király Ó Felségének második, József főhercegnek pedig első unokatestvére volt, s így halála mély gyászt hozott az egész uralkodó-családra, mely felejtethetetlen Erzsébet királynéknak elhunytá óta már harmadszor kénytelen temetést rendezni.

Ernő (Károly Félix Mária Rainer Gottfried Cziriák) főherceg 1824 augusztus 8-án született Milánóban; második fia volt Rainer főhercegnek, Lombard-Velence egykori alkirálynak. Mihelyt fölséredt, a katonai pályára lépett s katona maradt, míg csak akkora engedte. V. Ferdinánd király 1845-ben ezredessé s 48. (nagykanizsai) gyalogezred tulajdonosává nevezte ki. Ebben az ezredben szolgált egy ideig Petőfi Sándor is. Ernő főherceg Radetzky tábornag mellett Olaszországban szerezte meg teljes katonai kiképzését. 1847-ben vezérőrnaggyá és dandárparancsnokká lett. Az 1848. és 1849. mozgalmas éveket Olaszországban töltötte. 1849-ben a Toskanát megszálló sereg élén hosszú és véres küzdelmet folytatott Garibaldi szabadeszárta ellen, mely hadi vállalata szerencsével járt. A Tassano hegy mellett Garibaldit és harczoait annyira szorongatta, hogy ezek kénytelenek voltak a közeli San Marino köztársaság területére menekülni.

Garibaldi augusztus 1-én éjjel neje és néhány híve társaságában Ravenna vidékére futott, 1800 főnyi elhagyott csapata pedig megadta magát Ernő főhercegnek, ki e hadi tetteiről és 1848-ban az olasz hadjáratban tanúsított hősiességéről altábornaggyá nevezetett ki s egyszersmind a Lipót-rendnek hadi ékítményes nagykeresztjét kapta. 1850-ben hadosztály-parancsnokká lépett elő s a veronai 6. hadtest egyik hadosztályát vezényelte; de innen kevés idő múlva a pesti 11-ik hadtest parancsnokává tettelet át. Ettől kezdve 1859-ig hazánk fővárosában tartózkodott s ugyanitt egy ideig a 2-ik lovassági hadtest parancsnoka volt. Nálunk voltaképpen ekkor ismerték meg közelebbről Ernő főherceget, ki annál szívesebb fogadtatásra talált, mert azt sottogták róla, hogy Pestre való áthelyeztetése afféle szelidebb száműzetés az udvartól, hol megsokalták vidám életét és bő költségeit.

Pesten a főherceg a mai Arany János-utca (akkor Fő-út) 29. számú házában lakott s kegyvesztett voltát külsőleg is tanúsította az, hogy e ház kapuja elé nem rendelték a főherceget megillető díszőrséget. Ernő főherceg itt lakában örömeit érintkezett a magyar főúri családokkal, sőt a vidéki előkelőbb nemességgel is. Nyájas kedélyessége s keresetlen egyszerűsége mindenkit megnyert, a kinek alkalmá nyílt vele megismerkedni, vagy őt vendégeül fogadni.

Emlékezetes mozzanat volt Ernő főherceg magyarországi életében, hogy 1857-ben, mikor nagy emlékeztető Erzsébet királynéknak először lépett fővárosunk területére, a Duna-parton ő és Szizitovszky János hercegprímás fogadta és üdvözölte a ragyogó szépségű fiatal király-asszonyt, mikor a gőzhajóból kiszállott.

Utóbb, 1859-ben a 3-ik hadtest parancsnok-

ERNŐ FŐHERCZEG.

ságát vette át s ebben az állásában maradt 1866-ig, mikor hadtestével Csehországba vonult, hogy ott a poroszok elleni hadakozásban részt vegyen. Hősiesen küzdött s kitüntette magát a königgrätzi ütközetben is, mely azonban vesztett csata lett. Ezen háború után 1866 szeptember 3-ikán Grácba tétetett át hadtestparancsnoknak s egyszersmind Stájer, Karinthia, Krajna, Tirol, Vorarlberg és az osztrák tengeremlék vezénylő tábornokává nevezetett ki, majd 1867 január 16-án lovassági tábornokká lett. A következő év márczius 20-ikán azonban kilépett a tényleges katonai szolgálatból s azóta teljesen visszavonulva részint Bécsben, részint Szilézsiában hrabini kastélyában élt, csupán néhány hű emberrel körveze, mivel családot nem alapított.

Élete vége felé sokat betegeskedett; végre Arcóba ment üdülni, hol azonban halálát lelte. Az ag főherceg, kinek bebalzsamozott holttestét Bécsbe szállították s ott a családi sírboltban helyezik örök nyugalomra, közeli rokonságban állt az olasz királyi családdal is, mivel anyja, Mária Erzsébet főhercegnő, született Szavojai-Carigan hercegnő az olasz uralkodóházból származott, nővére, Adél főhercegnő pedig Viktor Emánuel neje s így Umberto, mostani olasz király anyja volt.

Ernő főherceg elhunytával most testvéröccse, Rainer főherceg (szül 1827 jan. 11.) lett a Habsburg-Lothringeni uralkodóház legidősebb tagja, ki a bécsi császári tudományos Akadémia gondnoka és az osztrák honvédség főparancsnoka.

BÜNÖS SZERELEM.

Szinmű 4 felvonásban. Irta Császár Imre. Először adotta a Nemzeti Színházban márczius 24-én.

Császár Imre, a Nemzeti Színház előkelő tagja, a Szinművészeti Iskola hivatott tanára, a ki «A művészet»-ről néhány évvel ezelőtt irt könyvében tanulságosan és érdeklődést lekötőn fejtegeti az előadó művész föladatait, szindarabot irt «Bűnös Szerelm» czim alatt, a melyet előadott a Nemzeti Színház.

Énkönyve olvasásának hatása alatt néztem meg darabja harmadik előadását és sietek kijelenteni, hogy a könyv emelte előttem a színész értékét, a ki alig tíz év alatt nevet szerzett magának a szinpadon. Ebben a könyvben világos elmével és meleg szívvel jelöli meg a művész hivatását, mikor a módok és eszközök fölsorolása mellett a szépek és az igaznak szolgálatát tüzi ki

cézül. Mesterkéletlen egyszerűség, mérséklet és igazság: az ő jelszavai. De nemcsak irtott, hanem alakításában is annyira szem előtt tartott jelszavak, hogy az ő művészi egyénisége már-már a túlmérésüket határait kezdi érinteni, a mennyiben az értelem hangját juttatja néha érvényre ott is, a hol a szív hangjának lenne helye.

De nem azzal akarok ezúttal foglalkozni, hogy Császár Imre, mint alakító művész mikép nyeri meg, időnkint a hídegység menő túlmérésklete daczára is — vagy tán ép annál fogva — a nők nagy részének tapsait, hanem azt akarom pár szóval jelezni, hogy milyen hatást tett rám szinműiről első kísérlete.

A darab, három felvonáson át lekötötte figyelmemet, a negyedik nem érdekelt. Az első három felvonásban a főszereplők becsúgygyal tele játéka mellett finom, élénk, választékos beszéd folyik a modern francia dráma jól ismert helyzetének keretében. — Szereplők: a férj, feleség és az udvarló. Az udvarlónál már lelohadt a mámor, az asszony még göresösen ragaszkodik hozzá, a férj szemét meg sűrű fátvol fődí, annak daczára, hogy két év óta folyik mögötte a játék. A modern kép kiegészítésül mondanom sem kell, hogy az udvarló a férj bizalmas jóakarátának teljes részese. Ezzel a helyzettel mutatja be alakjait az író a darab kezdetekor. S aztán

négy felvonáson át azon cél felé halad, hogy pusztuljon a bűnös és nyervek vissza lelkük egyensúlyát a tisztá lélekkel szenedők.

Az utóbbiakból kettő mozog a szinpadon. A megcsalt férj és annak a nővére, egy alig tizen-nyolcz éves, hájos szöke teremtes, a kinek most először dobban meg a szíve. Bálványa pedig nem más, mint ugyanaz a fiatal festőművész, a ki az ő fivére házi boldogságát rabolja két év óta, a melyről azonban a két testvérnek halvány sejtelve sincs.

Mikép pattan ki ez a titok — az a kérdés. Az udvarlónak is van egy nővére. Egy derék, jóllelkű fiatal özvegy, a ki tudja fivére viszonyának a titkát s a ki most egyszerre észreveszi azt is, hogy ez az ő művészhíve a megcsalt férj nővéreinek lelki életét is tönkre tétellel fenyegeti; észre veszi, hogy beleszeret a leányba, bűnös viszonyával azonban nincs ereje szakítani. Felháborodik, szemrehányásokat tesz neki és fenyegeti azzal, hogy felfedezi a dolgot a férjnek; a művész habozik, a megúnt viszony nyíge nyomja őt, de szereti a fiatal lányt s végül elhatározza, hogy szakít a bűnös szerelmmel.

Csak hogy nem ezen az ő ingatag elhatározásán fordul meg a szakítás. Közbevig beteges idegszervezete szenvedélyes fellobbanásainak hatása alatt álló büntársa: az asszony s egy szinpadilag hatásos jelenetben elvégja a szerelmek egyesülését, felfedezve mindazoknak, a kiket illet, hogy ő szeretője a művésznek. A fiatal lány elájul, a meglepett férj fölindulása hevében könyv dermed, s a függöny legördül.

A harmadik felvonásban, a mely a büntársakat egy tengerparti villa közös lakóul mutatja be, már nem tudtam megtalálni az összefüző fonalat. Nem voltam tisztában azzal, hogy a férjnek milyen ütlevelel kerültek oda. Megvetésével-e, mint a ki egyiket sem érdemesíti boszúra, vagy hogy vetélytársával szemben ő hűzött rövidebbet a kérdőrevoanások. Csak a negyedik fölönás végső mozzanata deríti ki azt, hogy a pár megszökött a leszámolás előtt. A harmadikban az asszony megbizonyosodik a felől, hogy a művész az együttes étellel se tudja magához csatolni s egy ideg-roham hatása alatt mérget iszik és meghal; a negyedik felvonás meg azt tudatja velünk, hogy a fiatal leány ki-gyógyult az első eszadás lelki rázkódtatásából s hogy az elhagyott férj lelkébe is bevitte a kiengesztelődés szellemét a felesége halála.

Hát ez poétikusan megnyugtató vég, sőt az adott helyzetben igaz is lehet és pedig mindkettőnek a lelki egyéniségéből kifolyólag. A férj egy izzig becsületa, a pozitív tudományokat is kedvelő, higgadt gondolkodó, a kiben a szenvedélyeskedés hirtelen föllobbanásából minden semmi se. Észre veszi és bántja is őt a nejeinek elhidegülete, de gyanuskodástól ment belsejé-

A VÁRSZÍNHÁZ.

Klöss fényképe után.

ből kifolyólag, saját fogatkozásaiban keresi az okot. Az ilyenekben megvan az engesztelésnek hajlama.

A fiatal leányt a gyöngéd érzés és finom lelkület mintaképeül mutatja be a szerző. Hogy beleszeret a művésze, egészen természetes. Arczképét festi, ott ül előtte, eszméket cserélnek, aztán meg már serdülő korában is almodozott felőle. Az is életből vett dolog, hogy kigyógyul ez a lány. Egy teljesen váratlan és hirtelen jött erős rázkódásból könnyebb a gyógyulás, mint olyan bajból, a mely lassanként, hosszú időn át rágódik a lelken. Érthető végül, hogy a válság küzdelmes kiállása után nemes, büszke szívével nem ismeri többé azt az embert, a ki játékot üzött vele; csakhogy mindezen lelki állapotok váltakozásainak közvetlen előttünk, a színpadon kellene az érdekelt felek egymástól elütő jellemével, vérmérékével és erkölcsi alapjával egyezően oly módon kifejlődni, hogy az előadók mintegy a maguk belsejéből merítsék a szót s hogy az adott helyzetnek úgyiszolva kényser-hatása alatt cselekedjenek is. A «Bűnös szerelem» nem a négy felvonás tartama alatt fejlődik drámává a színpadon. Elbeszélés az eleje, elbeszélés a vége is; az elbeszélők pedig egy-ugyanazon ember lelkületének tolmácsai — a Császár Imréé, a ki emelkedett gondolkodásával többféle hűrt meg tud szólaltatni, de egész karakterek megformálása ezáltal még nem sikerült neki. Mert hát nem azon fordul meg a kérdés, hogy a szerző egyéniségét domborítsák ki a dráma alakjai, hanem ellenkezőleg azon, hogy a drámai alakok mindegyikének, ép a szerző embergyúrasi képességéből kifolyólag, egymástól elütő egyéni hangja legyen, s hogy rájuk nézve már a bemutatás döntse el azt, hogy egy adott helyzetben, az ő egyéni jellegeik különbözősége szerint, így vagy úgy kell cselekedniök, hogy egy-egy őket érintő eseménynek szükségyszerűleg így vagy úgy kell hatni a lelkületükre.

Teszem azt, az a főmozzanat, mikor a darab egyik hősnője, az első szerelmében csalódott fiatal leány megtudja, hogy ő kettős játék áldozata, nem tette rá az hatást, hogy annak nyomán az ő lelki egyensúlyát is veszély fenyegetheti. Egyáltalán nem voltam tisztában azzal, hogy milyen fokig érintheti az a rázkódás a lelkületét; pedig neki az első két felvonásban erről világos képet kellene adnia, mert a másodiknak végén éri őt a rázkódás. Két jelenete van az megelőzőleg. A festőművész az egyik, a testvérbátyjával a másik. Drámai szempontból az első — az érdekelt felek közvetlen gondolatváltására — esik a főszűly. Csakhogy, az a festés közben s hozzá még egy harmadik személy jelenlétében folytatott eszmecsere halvány képet adott arról, hogy katasztrófa esetén mi érheti a leánynak a lelkét s nem világította meg teljesen ezt a mozzanatot az a beszél-

getés sem, a melynek folyamán mintegy incselkedően kiveszi belőle szerelmének titkát a testvérbátyja. Meglepetésszámba megy, mikor a darab vége felé a házi orvos elbeszéléséből megtudjuk, hogy életveszélyes lelki betegséget állott ki a csalódott. A meglepetéseknek regényben van helye; a jó dráma kizárja a váratlanokat.

A fiatal leány ideálja — a művész, — egy se hideg, se meleg, ide-oda hajló ingatag egyéniség, a kiben talentumán kívül alig van valami lekötő; nővére pedig egyenesen ellenszenves élő, fiatal és egészen nemeslelkű özvegyasszonyt, a ki ragaszkodón szereti a fivérét, de jó érzése föllázad a miatt, hogy ő bűnös viszonya daczára egy ártatlan lány agyát is megzavarja. A föllázadás helyes; de már az annak nyomán kelt szándék az ő szívójsága mellett érthetetlen. Mert hát mire készül fivére ellen a testvér? Nemcsak azzal fenyegeti őt, hogy mindent felfedez a férjnek, hanem meg is indul útjára, és csakis valami véletlen téríti el szándéka kivételétől. Hát mi célt ér el ezzel a felfedezéssel? Azt, hogy ő — a testvér — a férj fegyvere

Klöss fényképe után.

A BUDAPESTI MINISZTERELNÖKI PALOTÁBÓL. — A nagytér.

elé állítja a fivérét, a kit szeret és hogy mindannyiuk szerencsétlenségét a saját vállára zúdítja. A jó testvér az ő nemes lelki alapjával — a milyennek bemutatja őt az író — nem azon a módon nyugtatja meg lelke fölháborodását, hogy kiszolgáltatja fivérét ellenfelének, hanem a testvéri szív balzsamával keresi az utat és módot arra, hogy mikép gyógyíthatná ki akaraterőben meggyengült fivérének kórságos lelkét.

A «Bűnös szerelem» hősnője — a percz hatása alatt hirtelen cselekvő, lobbanékony, idegbeteg asszony, — életből vett alak. Első pillanattól mindaddig, míg nem mérget vesz, önmagához hű és igaz, a mit minden árnyalatában érvényre is juttat a Márkus Emilia művésze. Finoman jelzi mindjárt bevezetésül azt a gyanakvását, hogy a festővel két év óta tartó viszonya nemcsak a megszokottság stádiumára süllyedt, hanem hogy más is van a játékban; aztán idegesen hajszolja a bizonyosságot, s mikor gyanúja testet ölt, az összes érdekelt felek jelenlétében kikiáltja a gyalázatát azzal a czéllal, hogy elriaszssa kedvesétől a lányt s hogy magához láncolja azt, a kitől elfordítja az ideálját. Ez a visszaláncolás nem sikerül és roncsolt idegeinek megfelelően, egy ideggörösös roham hatása alatt, hirtelen elhatározással mérget vesz az asszony. Talán túlságosan realiztikus volt az ideggörösös állapot visszaadása a színpadon; de viszont az opium nyomán kelt halálos küzdelembe jól eső művészi mérséklet vegyült, a véglehellet után pedig a művész hű ideg arcán valami poétikusan kibékítő vonás is jelentkezett.

A férj szomorú szerepét Gyenes adta rokonszenvesen; a minden áron beavatkozó fiatal özvegy pathetikus szerepe Paulaynéban nyert értelmes tolmácsolót. A festőművész, Mihályfi kezében volt, a ki már többször adta gyakorlottsága jelét mint francia festő; csakhogy ezúttal önhibáján kívül nehéz küzdelmet kellett vinnie a szerepével. Végül a tavaszkorát élő fiatal lány, szíve első megszólalásával, bájos személyesítőt talált Császárnéban, a szerző nevében. Hangja, mozdulatai, tekintete és egész egyénisége a jó szívű, ártatlan lány valódi lényének mindenben megfelel. Hogy érdeklődő figyelemmel kísérte a közönség a darabot, abban az ő s a Márkus Emilia művészetének is nagy része van.

Sz—y D—s.

EGYVELEG.

* A tajtékról. A tajtékok leginkább Kis-Ázsiában, Erkiehehr vidékén bányászszák, honnan évenként 250 ezer kilogramm Németországba, nevezetesen Ruhla thüringiai faluba kerül. Ott évenként több mint 300 ezer tajtékpipát készítenek.

Roskovics Ignác rajza a Sipooss Antal zeneakadémiája hangversenyének meghívóján.

SIPOSS ANTAL.

A magyar zene művelői és a zongorajátzás magyar művészei közt szép helyet vívott ki magának Sipooss Antal, ki most örömnépét üli annak, hogy az általa alapított s folyvást személyesen vezetett magán zeneakadémia főmállásának 25-ik évét betöltötte.

A kiváló zenész és tanár életéről és működéséről ez alkalomból idősb Ábrányi Kornélnek egy cikke után a következőket jegyezzük föl.

Sipooss Antal Hontmegyében Ipolyságon született 1839-ben. A zenében és zongorajátásban első oktatója atyja volt, ki maga is sokat foglalkozott a zenével. A szép tehetségű fiú a 40-es évek végén Pestre került, s itt Thern Károly mellett tökéletesítette magát a zongorajátásban s egyszersmind zenetanítói oklevelet is szerzett. 1858-ban mint a «Nemzeti zenede» növendéke közreműködővén egy nyilvános hangversenyen, hol Liszt Ferenc is jelen volt, annyira megnyerte a nagy mester tetszését, hogy az akkori lakóhelyére, Weimarba magához hívta s ott két évig tanította. Sipooss igen nagy haladást tett, s a mint 1861-ben haza tért, itt a Doppler-testvérpárral hangversenyző körútagást tett az országban s mindenütt nagy tetszést aratott játékával, főleg pedig azzal a sajátos módossal, a melylyel a magyar dalokat megszólaltatta s a mely ma is egyik kiváló jelessége. 1866-ban külföldre ment művészi körútra. Bécsben, Prágában és más városokban is kiváló sikerű hangversenyeket tartott. Majd pár év múlva ismét haza tért, állandóan megtelepedett Pesten és attól kezdve folyvást zenetanítással foglalkozik. Az 1874/75. iskolai évben alapította magán zeneakadémiáját, melyben a tanítványok a zongorajátzás mellett az éneken és zeneszerzésben is alapos oktatást nyernek. Sipooss mint zeneszerző is kiváló; igen kedvelt és széles körökben elterjedt eredeti és átírtas zongoraműveit, dalait, indulóit, ábrándjait igazi magyar zamat és ha-

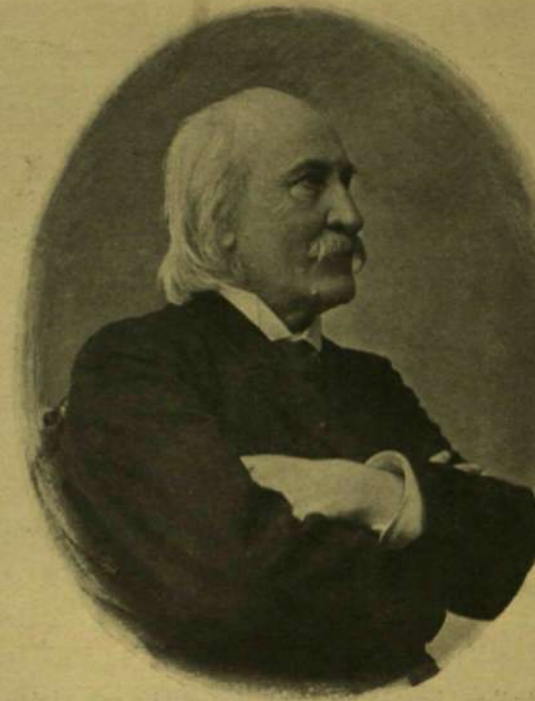
tásos kidolgozás jellemzi. A 80-as években magán zeneakadémiáját miniszterileg megerősített «segélyegylet»-tel bővítette s ennek támogatásával alkalmat nyújt szegény sorsú, de tehetséges tanítványoknak, hogy magukat a zenében nagyobb mértékben művelhessék. Sipooss Antal egyik megalkotója az «Országos magyar daléregyesület»-nek, melyben több éven át az alelnöki tisztet viselte.

Művészete, tanári buzgósa és személyes tulajdonságai nagyon ismert és kedvelt tagjává tették Sipoost a fővárosi társadalomnak. Szép bizonyossága ennek az a nagy érdeklődés, melylyel zeneakadémiájának negyedszázados örömnepére találkozott.

Sipooss Antalról jubileuma alkalmából Szalay Károly tanár a következőket írja lapunknak:

Sipooss Antal a magyar zene újjáébredésének közé tartozik; s míg egyfelől zeneszerzői működéséért méltán megilleti az elismerés, másfelől a felsőbb zene oktatásában tanúsított munkásságáért is számot tarthat a méltánylásra.

A 70-es évek elején fővárosunkban új életelenség pezsdült föl a képzőművészetek s az irodalom minden ágában. A felsőbb zenei képzet azonban még nagyon kezdetleges állapotban volt, s legtöbbször idegen földről ide szakadt zenetanítók vezetésére voltak szorúlva, a kik a közönséges zongorajáték elsajátításánál többre éreztek magukban hivatást. Ez erősebb tehetségek rendszeren a külföldnek idegen eszmék világába tévesztő zeneakadémiáit látogatták legtöbbször, nagy kárára a magyar nemzeti zenének.

SIPOSS ANTAL.

E nagyon érzett bajon kívánt segíteni az 1875-ben föllállított országos zeneakadémia Liszt elnöklete és Erkel Ferenc igazgatása alatt. Ezt megelőzőleg Sipooss Antal lelkében az a gondolat villant meg, hogy egy ily magasabb zeneintézet számára kellő előképzettséggel bíró tanítványokról kell gondoskodni. Gondolatát azonnal tett is követte. 1874 szeptember 1-én megnyitotta a Kecskeméti-utca 14. számú

ERDÉLYI ZOLTÁN LAURA DALIBÓL.

LASSAN, ÉRZÉSSEL.

ÉNEK.

MÍ-KOR AZ ÉJ A FÖLDRE SZÁLL-OT, S KIGYÚLTAK FÖHM A CSILLA-

ZONGORA.

GOH... REÁD GOH - DOL-VA, CSÖPDES ÉJ-JEL. ANKOR SZÜ - LET - TEN E DA -

LOK. MÍ-KORA SZÍ-VEH FAJT, VAGY VÉR-ET, ÉS AZT HIT-TEM, HOGY MEGHA -

LOK. GYÖNYÖRRE KEL-TŐ FAJ-DA - LOMBAN. ANKOR SZÜ-LET-TEK E DA - LOK!

A «SIPOSS-ALBUM»-BÓL. — SIPOSS ANTAL ZENEMŰVE.

A KICSINYEK.

házában immár 25 év óta fennáll s ma virágkorát élő magán zeneakadémiáját.

Alig kell mondani is, hogy a kezdet minden nehézségeivel meg kellett birkóznia; de kitartása egyenlő volt bátorságával, és ő utóvégre is diadalmaskodott.

Hogy e 25 év alatt mily fényes eredményeket mutatott fel Siposs intézete a zenei kiképzés terén, tudja mindenki fővárosunkban ép úgy, mint hazánk távolabbi vidékein is. Az alig másfél éves intézet, mikor a nemzeti zeneakadémia megnyitott, már 8 szép tehetségű tanítványt adott át a Liszt Ferencz vezetésé alá. Azóta folyton emelkedett az intézet és szép számmal bocsátott további pályájukra olyan növendékeket, a kik szélesebb körökben is figyelmet keltettek művészetükkel. Reklámhajászó korunkban nem utolsó díszétére szolgál Siposs intézetének, hogy míg mások egész házfalakat betakaró plakátokon hirdetik zenei methodusuk páratlan voltát, addig Siposs zaj nélkül működik, de intézete talán épen ezért folyvást telve van előkelő családokból kikerülő növendékekkel, kik mellett azonban a szegény sorsú tehetségek számára is helyet biztosít a Siposs utánjárásával itt felállított s a kormány által is támogatott segély-egylet.

A zenetanítás terén kivívott sikerei mellett elismerés illeti meg Siposst zeneköltői alkotásaiért is. A tősgyökeres magyar zene művelői közé tartozik. Szerzeményeiben sajátos, eredeti magyar érzelm szólal meg. Fővárosi közönségünk a Siposs által a «Hungária», «Európa» szállók s a Vigadó dísztermében rendezett matinékon nem egyszer gyönyörködött már az ősz mester művészetében, s intézete vizsgálatain maga Liszt Ferencz, a zongora-király is nem egyszer megjelent.

Hogy Liszt, egykori mestere, milyen véleménynyel volt felőle, bizonyítja az a levele, melyet Siposs atyjához ezeltől több mint 40 évvel írt, s melyben azt mondta, hogy: «a fiú, ha az eddig tanúsított igazi szorgalom útján halad s tovább tökéletesíti magát, csakhamar a legkitűnőbb zongoraművészek közt fog helyet foglalni.»

A NAGY LEÁNYOK.

A «SIPOSS-ALBUM»-BÓL. — Gerster Károly rajni.

Siposs Antal tiszteletére intézete 25 éves fennállásának alkalmából, egy nem rég szerzett «Czinka Panna» című magyaros ábrándjának előadásával, melyet egy ezen alkalomból neki ajándékba készített magyar diszítésű rövid szárnyzongorán ad elő. E zongora a Hevesi Balázs czég gyárából került ki.

A SERDÜLŐK.

Gerster Károly művészetét dicséri. A művész eredeti gondolatot illusztrál az egyes lapokon, melyekből többet mi is bemutatunk lapunk olvasóinak. Ugyanis a Siposs köré gyülekező tisztelgők seregéből mutat be egyes csoportokat, kezdve a gyógygőz gyermekeken, folytatva a

serdülő, eladó leányokkal, majd fiatal asszonyokkal s végezve a nagymamákkal, kik mind virágot tartva sietnek az ünneplő mesterhez. A czímlapra hét, a zeneművészetért lángoló szív van festve, melyek lángjaiból felgomolygó füst a mester sikerült mellképét folyja körül egy másik lapon a mester jól sikerült arczképét. Ugyancsak egy másik érdekes emléktárgyat is kapott a művész ez alkalommal, egy Gerster Károly által festett arczképet, melyet dúsan aranyozott keretében valódi ezüsből készített babékoszorú övez.

A művész maga is kiveszi részét a fényes ünnepély zenei programjából egy nem rég szerzett «Czinka Panna» című magyaros ábrándjának előadásával, melyet egy ezen alkalomból neki ajándékba készített magyar diszítésű rövid szárnyzongorán ad elő. E zongora a Hevesi Balázs czég gyárából került ki.

E magyaros festésű zongorának is van egy kis története. Siposs ugyanis évtizedek óta a Balaton partjain tölti a nyarat, révfülöpi kis házában, mely a Kővágóörs felé vezető országút mentén, fönn a hegy tetején áll, csodaszép kilátással a magyar tengerre, Csobánczra és a Badacsonyra. Az országút felőli oldalán borággal teljesen befürtött kis földszintes házikó nem is sejteti kívülől a benne levő művészi és kényelmes berendezést, a miben Siposs szintén nagy mester. E Czinka Panna-laknak elkeresztelt kis házában van egy magyaros stílusú, ríkió színe-

zésű bútorokkal berendezett szoba, melynek tarkaságából szinte kiritt idáig a remek, nagy értékű, palizanderfa pianino. Az ez által zavart művészi összhangot hozza most helyre a Hevesi Balázs czég által ajándékozott, magyar diszítésű új zongora, mely mellett, hogy még sok édes óráját élvezze az ősz mester a Múza által való igazi ihlettetésnek, bizonyára őszintén kívánja a magyar zenének minden barátja.

Szalay Károly.

SIPOSS ANTAL ALBUMÁBÓL.

Siposs Antalnak.

Budapest, 1899 április 8.

Szeretet a tanításod,
Művészet a dicsőséged.
Szíved köré muzsikáltad
A borongó magyar népet.

Igaz lélek zokog, ujong
Minden kicsi kis nótába, —
Mély összhangja: magyar érzés,
Hí visszhangja: magyar hála.

Endrődi Sándor.

Emléksorok.

(Siposs Antalnak.)

A bérczetőn hó szemfedél,
Kebled azért virág fakad;
Ott fönn habár örök a tél,
De méhe és tüztől dagad.
Tünek felette ezredek
S hiába tépi fergeteg.

Ősz dalnok áll az új idők
Zsivaja közt, kezébe lant;
Szellem-kezek vezérik őt
Míg húrjain csendül a hang.
Minden dalában őt erő
Vad árja zúg, ébresztgető.

Dalolj soká még ősz vezér,
Zengjen dalod, mint harsona!
Kincs-halmazánál többet ér
Mít dalnokának ad hona:
Együtt örül, búsong veled
S dalodban élni fog neved!

Szalay Károly.

KOSSUTH TÓSZEGI SZOBRA.

A pestmegyei Tószeg község hazafias lakosága Tóth Bertalan ref. lelkes és dr. Endre János községi orvos kezdesére szobrot állított piacteren Kossuth Lajos emlékére, melynek ünnepélyes leleplezése márczius 23-án délelőtt ment végbe a község és környéke lakosságának élénk részvéte mellett.

Kezdjük el a Szent György-térre néző részen, a régi színház szomszédságában.

Itt hét szoba nyílik egymásból, melyek mind a térre néznek; ezekhez tartozik még egy udvari kerek terem, csupa zöld bútorral felszerelve. Ezt a termet két szép szobormű is díszíti. Ez a nyolcz szoba, egy nagy előszobával a miniszterelnöki magánlakás, mely a szomszéd várszín-

kiknek arczképei a szomszéd sarokteremben vannak.

A tanácsterem után egy kisebb szoba következik, mely a miniszterelnökhöz beosztott titkár részére van fenntartva.

Ebbe ismét a miniszterelnök dolgozószobája nyílik.

Az épület többi részzeit az emeleten és földszint hivatalok, az alkalmazottak, a cselédség lakásai, könyhák s egyéb melléképületek foglalják el.

Együttal felsoroljuk itt időrendben az eddigi miniszterelnököket is.

Gróf Andrassy Gyula 1867 febr. 17—1871 nov. 14.
Gróf Lónyay Menyhért 1871 nov. 14—1872 decz. 4.
Szalay József 1872 decz. 4—1874 márcz. 21.
Büttő István 1874 márcz. 21—1875 márcz. 2.
Báró Wenckheim Béla 1875 márcz. 2—1875 okt. 20.
Tisza Kálmán 1875 okt. 20—1890 márcz. 13.
Gróf Szapáry Gyula 1890 márcz. 13—1892 nov. 17.
Wekerle Sándor 1892 nov. 17—1895 jan. 14.
Báró Bánffy Dezső 1895 jan. 14—1899 febr. 26.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Budapesti Szemle áprilisi kötetének gazdag tartalmában az első cikk Heller Agost tollából való s egy orosz tudós asszonyról Kovalevszky Szónyáról emlékezik meg, a ki a mellett hogy a matematikában ritka tehetséggel vált ki, mint író is jeleskedett. Wertheimer Ede folytatja «Az 1811—12-diki magyar országgyűlés» című dolgozatát, melyet eddig kiadatlan okiratok alapján írt meg. Grósz Emil a Szabad Lyceumban tartott tanulságos előadásait közli a szem szerkezetéről és működéséről. — Nagyérdékű újabb alkotmánytörténetünkre K. M. (Könyi Manó) cikke «Gróf Rechberg Deáknak 1861-diki föllirataról.» Az akkori külügyminiszternek, ki a napokban hunyt el, azon czáfólo irata ez, melyet a külföldi udvaroknál volt osztrák követek tájékoztatására írt. Molnár Géza «Perosi és az egyházi zene» czímen a gyorsan feltűnt Perosi zeneköltő ünnepléséhez szól hozzá. A szépirodalmi közleményekben az amerikai Rudyard Kipling elbeszélését olvassuk: «A ki király akar lenni», angolból fordította B. P.; továbbá Lévy Józsefnek «Emléklül» czím alatt három költeményét, s Coppée-nak francziából fordított «Zászlónk»-nyét.

házzal fedett folyosóval van összeköttetésben, melyen át egyenesen a páholyokba lehet jutni.

E lakosztály után díszes sarokterem következik, melynek falain három igen becses gobelin látható: egy nagy és két kisebb. A bútorok is gobelinnal vannak itt bevonva s szintén nagy értéket képviselnek. E becses gobelineket és bútorokat még Mária Terézia királynő ajándékozta a bécsi magyar háznak, honnan Tisza Kálmán miniszterelnöksége alatt hoztattak át a budai palotába.

Szomszédja ennek a «vörös-terem» csupa vörösszínű bútorzattal, melyet annak idején Szalay miniszterelnök készíttetett. A falakat Mária Terézia és férje, Lotharingiai Károly életnagyságú arczképei díszítik.

Ebbe nyílik a «nagy-terem», mely öt ablakával tekint a királyi palota épületei felé s az erkélyre nyílik. Köröskörül a falak mellett hét pamlag és számos karszék van elhelyezve, a mennyezetről pedig két hatalmas csillár ragyog le. Ezen terem bútorait Szapáry Gyula miniszterelnök újíttatta meg.

Most következik egy sarok-terem, mely már a Dunára nyújt gyönyörű kilátást. Ez a miniszterelnöki elfogadó. Itt a király és királyné, — valamint az Andrassy és Lónyay miniszterelnökök arczképei láthatók.

Szomszédja ennek a «tanács-terem», közepén egy tojásdad alakú asztallal, tíz karszékkel tíz miniszter számára és pár pamlaggal. Fel-tűnik itt egy igen szép márvány kandalló is. A falakról az eddigi miniszterelnökök képei tekintenek le, t. i. Andrassy és Lónyayt kivül, épület belső beosztását is ismertetjük.

A NAGYMAMÁK.

A leleplezés ünnepére többek társágában Kossuth Ferencz orsz. képviselő is megjelent, sőt már Szolnokon nagyobb küldöttség üdvözölte. A vendégek innen hosszú kocsisorban indultak az ünnepély színhelyére, s Tószeg községbe, melynek határában Péter Sándor tanító vezetése alatt ötven tagu lovas-banderium fogadta az érkezőket. A község végén «Islen hozott» felirátú diadalkapu volt állítva.

A leleplezés délelőtt 11 órakor nagy hóvihárban vette kezdetét. Először a czeglédi dalárda elénekelt a Hymnuszt, azután Tóth Bertalan ref. lelkes, a szobor-bizottság elnöke mondott lelkes alkalmi beszédet. A beszéd alatt lehullott a lepel a szoborról. Ezután Sassi Mihály községi bíró néhány szóval átvette a szobrot a község gondozásába. Erre Kossuth Ferencz lépett az emelvényre és lelkes éljenzés között köszöntötte meg a tószegiek hazafias kegyeletét. Kossuth Ferencz beszéde után Marlosy Rózsika és Rimóczy Rózsika a tószegi nők nevében díszes koszorút helyeztek a szobor talpazatára. A kegyeletes ünnepélyt közebed követte.

A tószegi emlékmű magas homokkő-oszlopon álló mellszobor, mely Kossuth Lajost java férfikorában ábrázolja. A bronz-öntésű mellszobrot Somogyi Soma és fia budapesti szobrászcég készítette.

A MINISZTERELNÖKI PALOTA TERMEI.

Most, midőn a budai miniszterelnöki palota három termének a rajzát bemutatjuk, egyszerűsége nem lesz érdektelen, ha ezen nevezetes épület belső beosztását is ismertetjük.

A MAMÁK.

A kis sipos.

A «SIPOSS-ALBUM»-BÓL. — Gerster Károly rajni.

AZ ISASZEGI CSATATÉR 1849-BEN. — Than Mór egykorú vázlata után.

ért költeményét. — Az „Értesítő” könyvismertető rovat Radó Antal „Dalok és történetek”, s Navratil Ákos „Smith Adam rendszere” könyvével foglalkozik. Hegedűs Loránt pedig Friedrichnek a sör megadóztatásáról szóló könyvét ismerteti. A Budapesti Szemle előfizetési ára egész évre 12 forint, fél évre 6 forint; füzetenként 1 forintért kapható.

Nemzeti Színház. Április 5-ikén délután rendezték a Nemzeti Színházban az első ifjúsági előadást, melynek rendeltetése, hogy az iskolák serülő ifjúsága a klasszikus színművekkel szemléltetőleg megismerkedjék. Ehhez járul, hogy az előadást magyarázó felolvasás előzi meg, mely az író és a darab irodalomtörténeti jelentőségéről tájékoztat. A közoktatásiügyi miniszter és a Nemzeti Színház igazgatósága egyetértően április és május havára néve állapotok meg kíséreltek az ily előadásokban. Mérsékelték a belépti jegyek, melyeket a gimnáziumok, reáliskolák és leánynevelőiskolák rendelkezésére bocsátottak. De ezek tanulónak nagy száma mellett alig harmadrész jutott a színházba. Az első előadás április 5-ikén délután tartották. Színe került Katona József „Bánk bán”-ja, melyhez a bevezető előadást Jókai Mór tartotta. Természetesen a színház nézőtere szorongásig megtelt.

A földszinten foglalt helyet a középiskolák fia tanulósága. A páholyokat, erkélyeket a leány tanulók foglalták el, a karzatokat is a fiúk. A mikor a függöny felvonták, ünnepélyes jelenet következett. Megjelent Jókai Mór, hogy magyarázatot adjon az előadásról, a klasszikus színműről és szerzőjéről. A mint Jókai megjelent, az ifjúság az ő kimondhatatlan ösztönességével tört ki tapsban, éljenzében. Lindau Pál, a jeles német író jelen volt az előadáson, és elfeledhetetlenek monda ezt a pillanatot. Egy szót sem értett — így mond — de érezte, hogy mi történik, s látta egy költő magasztalását a megvesztegethetetlen szivekből. Jókai alig birt szöhoz jutni, sokára kezdhetett meg előadását Katonáról és „Bánk bán”-ról. Az ifjúság most már mély esendben figyelt. A költő halkán kezdett beszélni. Elmondta a tragédia keletkezését, viszontagságát attól fogva, hogy Katona megírta a darabot, mindaddig, a mig végre a költői alkotás diadalra jutott a magyar színpadokon. Előadását visszamelegkezőkkel fűszerezte, miközben hangja egyre erősbödött. Néhány szünetet tartott előadás közben, miatt tekintete végig surrant az ifjakon és leányokon, a kik áhítattal kísérték minden szavát, minden mozdulatát. Ünnepélyes pillanat volt ismét, mikor a költő, a mult időkre célozva, így szólt: „Hazámnak fiatalága, jövődom örököse! Tudd meg és megtartsad, hogy a mig Katona Bánk bánja a nemzeti színpadon tündököl, addig Magyarország egén a szabadság ragyogni fog. Ez a mi uralkodó planétánk!” Az ifjúság erre felugrott útból, tapsolt, éljenzett. Ezután megkezdődött „Bánk bán” előadása, de nem lehet mondani, hogy valami kitünő előadás volt. A jövő szerdán ismét ifjúsági előadás lesz.

Magyar Színház. Az erzsébetvárosi színház újdonsága „Liliputi hercegnő”, egy operettszerű énekes színmű. Szerzője Márkus József, a színi

irodalom újabb nemzedékének nem ötlet nélküli írója, a ki elég termékeny is, mert a Népszínházban most van kitűzve előadásra egy másik darabja. A szerző a „Liliputi hercegnő”-ben egy jó szerepet akart írni, s mellette a darab egyéb részéről megfeledezett.

A „Liliputi hercegnő” voltaképen egy bábu, a melynek előfordulnak operettekben és balettekben. A bábu egy bábszínház kincse, mert ezt járnak látni a színházba. A szerkezete azonban elromlik, javítani kűldik tehát, de ott Tilly kisasszony eladja, s mivel a bábszínház e nélkül el nem élhet, Tilly helyettesíti a bábút s lázba ejt mindenkit. Itt a színpadi dícsőségét megszereti, már hű szerelmesétől is kezd elfordulni, de mikor könnyelmű gavallér fogják ostrom alá, visszatér szerelmese karjaiba. A liliputi hercegnő jó szerepét Ledovszky Gizella szeretetreméltón játssza, s éneki dalait. A dalokat Hegyi Béla szerezte; köztük egy pár csinosat. Vlád Gizella, Sziklay, Haller Irma, Láng Etel, Halasi, Szentmiklósi, Szilágyi, Fűredi a színház legjobb erőivel támogatják az előadást.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia nagyhete. Az akadémia nagygyűlése május első napjaiban lesz. Ekkor dönti el az akadémia a jutalmak odaítélését, sokféle pályázat sorsát, s megállapítja az új pályázatokat, megválasztja az új tagokat.

Május 2-ikán délután kezdődik a nagygyűlés az osztályok értekezésével. Ezen a nagygyűlés anyagát, az előterjesztendő javaslatokat rendezik. **Május 3-ikán** a nagygyűlés: Az osztályok jelentései a pályázatok eldöntéséről, új pályakérdésekről és választásokról. A jutalmat nyert pályamunkák jellegű leveleinek felbontása, a többi levelek elégetése. **Május 4-én**, csütörtökön déli 12 órakor az igazgatótanács ülése. E napon egy igazgató tag is választandó. **Május 5-én**, pénteken délután 5 órakor tagválasztó nagygyűlés. Tárgyak: egy igazgató tagválasztása; az akadémia tiszteleti, rendes levelező és külső tagjainak megválasztása. **Május 7-dikén**, vasárnap délelőtt ünnepélyes közülés.

Hírlapírók nemzetközi kongresszusa Rómában. A hírlapírók nemzetközi kongresszusa, melyet 1896-ban az ezredévi ünnepek alatt Budapesten tartottak, most Rómában gyűlt össze. A magyar hírlapírók több küldöttje is ott van. Ápril 5-ikén nyílt meg a kongresszus, s a megnyitáson az olasz királyi pár és család is jelen volt.

Ruspoli római polgármester rendkívül meleg hangon üdvözölte a sajtó képviselőit. Ezután Singer Vilmos, a „Neues Wiener Tagblatt” főszerkesztője, a kongresszus elnöke, köszönetet mondott a királyi párnak megjelenéséről s éllette a királyi családot. A beszéd végétével Umberto király hosszabb beszélgetésbe bocsátkozott az elnökkel, megköszönve neki a királyi házról és a királyról mondott szavait. Umberto király a kongresszus számos tagját bemutatatta magának. Rákosi Jenőnek, a magyar osztály elnökének megjegyezte a király, hogy Olaszországban nagy a rokonszenv Magyarország iránt, s nem kételkedik, hogy ezt a magyarok is viszonozzák. Miután még Margit királyné külön is megköszönte Singernek az üdvözlést, a királyi

pár megújuló zajos üdvözlések közt távozott. Az ülés további folyamán Moneta milánói küldött sajnálkozásának adott kifejezést, hogy négy, a gondolat szabadság védelméért fogságban levő kollégájuk, Albertario, Chiesi, Romussi és Turati, kiket a milánói zavargás idején tavaly májusban elfogtak, kénytelenek a kongresszustól távol maradni. Indítványozza, hogy a kongresszus fejezze ki eme kollégák mielőbbi megszabadulása iránt való óhaját. Moneta indítványára Singer Vilmos elnök kijelentette, hogy a most elhangzott szavak vita tárgyát nem képezhetik. Mindazonáltal — úgymond — azt hiszi, hogy a mély tiszteletnek megsértése nélkül, melyhez Olaszország közhatalóságainak tartozik, kifejezést adnak annak a reménynek, hogy távollevő kollégáik, a királyi intézkedések alapján, szabadságukat nem sokára ismét vissza fogják nyerni.

MI UJSÁG?

Erzsébet királyné emlékezete. A néhai Erzsébet királyné emlékére Budapesten emelendő templom fölépítésére eddigéig már több mint 60,000 forint gyűlt össze. Vaszary Kolos hercegprímás maga 5000 forintot adott. Az uralkodóház tagjai közül is többen tekintélyes összeggel járultak a templom költségéhez. A templomi gyűjtésnek eredménye a jövő hónapban fog beérkezni a gyűjtőbizottsághoz. A központi gyűjtőbizottság most minden megyében, minden nagyobb városban vidéki bizottságokat alakít, melyek a boldog emlékeztű Erzsébet királyné halálának első évfordulóján fogják működésüket megkezdeni. — Az elmúlt nagyhétben Genfben a királyné halála helyén a székesfejérvári és a kolozsvári kereskedelmi akadémia Svájcban járt hallgatói rendeztek emlékünnepet. Összegyűlekeztek a „Beau-Rivage” fogadó előtti emlékezeti tere, hol Faludi dr. igazgató nyitotta meg az ünnepélyt. Utána Kiss dr. igazgató mondtott beszédet a királynéről, két hallgató pedig szavalt. Ott volt a genfi osztrák-magyar konzul is. A fogadóban megnézték a szobát is, hol a királyné meghalt. — A Rivierán, hol a királyné négy telet töltött, Mentone községe emléket állított a Cap-Martin fogadója előtt. A 15 méter magas gránitobeliszket március 6-ikán leplezték le. Az obeliszket felső részén francia nyelven ez olvasható:

EN SOUVENIR DU SÉJOUR AU CAP-MARTIN DE SA MAJESTÉ
ELISABETH
IMPERATRICE D'AUTRICHE ET REINE DE HONGRIE
MDCCLXXIV MDCCLXXV MDCCLXXVI MDCCLXXVII

Az obeliszket talapzatán M. Montgomerynek a költeménye van bevéve francia nyelven. Tartalma a következő: „Felállítottuk e nagyon szerény obeliszket, oh, Erzsébet királyné, ki esténként szeretted idején, hogy beeheld a ciprusok illatát és megpihenhes a sziklák között. Hajdan az erők az istenek voltak, most légy te kegyes védője, óh szent oszárme, légy genúszunk s majd találunk a ragyogó égben, mert nem hiszünk az örök elválságban.”

A mentonei emlék fölavatása egyházi szertartással történt. A nizzai püspök misét tartott s aztán megható beszédet mondott Erzsébet királynéről. Következett ezután a koszorúk elhelyezése az emléktalapzatára. Az ünnepélyen ott voltak: Eszterházy Pál gróf, mint Ferenc József király képviselője, Ponsonby kapitány az angol királyi képviselőletében, Grassi főtitkár a svájci szövetség elnöke képviselőletében, Glaise konzul a külügyminiszter képviselőletében, továbbá Joly tábornok nizzai kormányzó, a mentonei polgármester, a konzuli testület és a 27. vadászrezdéz tisztikara. Ferenc József király táviratilag mondott köszönetet. A koszorúk letételénél a megbízottak mindegyike beszédet mondott. A párisi Comédie française egy tagja költeményt szavalt, a melyet Montgomery hercegné írt. Eszterházy gróf Ferenc József Ö Felsége nevében francia nyelven mondott köszönetet Racine osztrák-magyar alkonzulnak és mindazoknak, a kik az emlék felállításának eszméjét megvalósítani segítették.

Magyar királyok emlékszoibrai Budavárban. Szent-István az első magyar király lovasszobra, a melyet az ezredévi forduló alkalmából az állam rendelt meg Strobl Alajos szobrásztanárnál, most készűl a mester műtermében. A szobor lovon ülve örökíti meg Szent-Istvánt, a mint kezében magusra tartja az apostoli kettős keresztet. A szobor talapzatát hatalmas domborművek fogják ékesíteni, a melyek a szent király történelmi tényeit hirdetik. Két dombormű mintája már el is készűlt, az egyik Szent István koronázását, a másik Bécs város hódolatát tünteti föl. A szobrot a Mátvás-templom mögött,

a bástyán állítják föl, s a pesti oldalról is látni lehet. — Az új királyi várpalota építése az idei melegebb időjárás beállta óta nagy arányokban halad előre. A miniszterelnöki palotával szemben befejezéséhez közeledik a magyar testőrség palotája, mely pompás barokkstíliú épület és szépen egészíti ki a királyi palota épületesoportját. A palota udvarán most a király jóváhagyásával meg fogják örökíteni a budai várpalota első alapítójának, Mátvás királynak az emlékét. Ez művészi kút lesz, rajta Mátvás király alakja, előtte az elejtett szarvassal, továbbá a mondabeli Szép Ilonka és egy lovas vadász, a mint kűrtjébe fűj. Az emlék építészeti részét Hauszmann Alajos tanár, a királyi palota építője tervezte, míg a szobrászati részt Strobl Alajos tanár mintázza.

A pápa egészsége. A pápa állapotáról ellenkező hírek érkeznek Rómából. A mig egy részt azt állítják, hogy XIII. Leo a betegség után nem gyarapodik erőben, addig más részt Laponi és Mazzoni orvosok határozottan mondják, hogy a pápa felgyógyult, megkezdte rendszeres foglalkozását s egészségi állapota nem rosszabb, mint az utolsó három év alatt volt. Április 11-ikén fogadja a szent kollegiumokat és pápai méltóságokat. Április 16-ikán a Péter-templomban több ezer ember jelenlétében misét hallgat. E kedvező hírek ellenében mégis állítják, hogy a pápa környezete nyugtalan és aggódo; a pápát azonban megnyugtatóni igyekeznek, hogy egy héten kétszer-háromszor néhány embert kihallgatáson fogadjon, de ezek a kihallgatások nagyon rövidiek, s a pápa elé járulókat megkérlik, hogy fontos dolgokról ne beszéljenek.

Színházi élet Budapesten. Huszonöt esztendővel ezelőtt még elig bírták fölépíteni Budapesten a második magyar színházat, a Népszínházat. Most már a külvárosokban is színházak épülnek. A húsvéti két ünnepen a Nemzeti Színház, Vigszínház, Népszínház, Magyar Színház, Városligeti szinkór, Kisfaludy-színház a két ünnepnapon összesen 4—4 előadást tartott, ez összesen 24 előadás, a mihez hozzájárul az Operaház két előadása. Huszonhat előadás két napon! A Nemzeti Színházban két magyar és két idegen darabot adtak; a Népszínházban szintén; a Vigszínházban csupa idegen darab került színe; a Magyar Színházban három előadás jutott hazai szerzőknek. Hozzá kell még számítani, hogy a budai Várszínház április elseje óta csukva, mert lebontani készűlnek, a krisztinavárosi szinkór pedig még nem nyílt meg. A városligetben is magában három színház van, kettő a Paprika Jancsi-telepen. Ezek egyikét, melyet eddig Varietének hívtak s németül játszottak benne, Zöldi Márton, a jönevű és jótollú író vette át Dalos színház-nak nevezte el, s kisebb énekes darabokat adt benne. A színházak szaporodásával szaporodik a színházba járó közönség is.

A női szépség ápolására, fentartására és emelésére leginkább ajánlhatjuk Banter Odón kitünő hírnévként örvendő Szt. Miklós gyógyszeriára (Temesvár) által előállított kozmetikai szereket, melyek mentesek minden károsan ható anyagtól és mint számtalan esetben beigazosított, megelégedő sikerrel és teljes megelégedéssel használik az egész országban. Bővebbet a hirdetésli rovásban.

Az előkelő hölgyek figyelmébe.
A legizlésebb női angol kosztűmököt készítenek saját műtermükben
Schneller és Kozma női angol- és férfi szabók Budapest, „Royal” nagy szálloda.

HALÁLOZÁSOK.

ERNŐ FŐHERCEGET, az uralkodó-család legidősb tagját, ki Aróban hunyt el. Bécsben temetik el a császári és királyi család sírboltjában április 9-én délután. A holttest 8-án este érkezik meg. Frigyes és Lipót Szalvator főhercegek Aróba érkeztek. A temetésen jelen lesz a Sopronban állomásozó és negyvennégy esztendő óta Ernő főherceg nevét viselő 48. számú gyalogrezdéznek tiszti küldöttsége is. Rajner főherceg, az elhunyt öccse rendkívül

sok részvét-táviratot kapott az udvaroktól és uralkodóktól.

Báró Hmscn Mórné, szűl. Bischoffsheim Klára meghalt ápril 1-sején Párisban, 66 éves korában. A nagy jótéteményeiről ismert Hirsch báró özvegye volt, ki 1896-ban hunyt el magyarországi birtokán. A báróné férje halála után szintén nagy jótékony-ságot gyakorolt s az ő alapítványai is milliókra rúgnak. A világ minden részén működtek jótékony-sági irodák, melyek a szegényeket segélyezték. Az elhunyt jöszívű nő budapesti jótékony-sági irodájának néhány héttel ezelőtt tudvaleg egy millió forintot küldött, mert hallotta, hogy sok szegény embernek kényvetét vissza kellett utasítani. E mellett méltó a fölemlítsére, hogy a budapesti és bécsi iroda egyenkint tízezer forintot adott jótékony célra hónapokint. Az egész világ szegényeinek könye kíséri sírjába a nemeselekkű asszonyt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Revisnyei Reviczky István, nyug. cs. és kir. vezérőrnagy, Budapestben, 63 éves korában. Négy testvére, Sándor, Berta, Károly nyug. magyar kir. honvédezzes és Konrád, miniszteri tanácsos és számos rokona gyászolja. — Zengővári Forray Iván, Baranyamegye nyug. főszolgabírája, Pécsent, 70 esztendő korában. — Gyöngyösi Pethő Ferenc, nyug. cs. és kir. ezredes, 88 éves korában, Budapestben. Az elhunyt volt az, a ki 1853-ban, mikor Orsován megtalálták a koronát, a karánsebesi 13-ik számú határőrvidéki ezred parancsnoka által, tekintve ősmagyar származását, megbízott, hogy a disz-századot vezényelje, mely Orsován a koronát átvette és Bécsig kísérté. — PÁLY VIKTOR, Szeged városi tanácsos, korábban miniszteri tisztviselő, Pálly Ferenc polgármester fia, ki a legutóbbi képviselőválasztások alkalmával szabadlevél program-mal lépett föl, de Polczner Jenővel szemben kisebbségben maradt. — SEELER SÁNDOR, pénzügyminiszteri számtanácsos, 50 éves korában, Budapestben. — PAPP MIHÁLY, a halasi ref. főgimnázium nyugalmazott tanára, 27 évi tanári működése s nyugdíjaztatásának alig pár napja után, Halason. — MIKOLÓVSKY JÁNOS, őrnagy, Kassán. — VIRÁGH MIHÁLY, erdői járásbíró, az erdői ref. egyház gondnoka és Szatmármegye törvényhatósági tagja, 50 éves korában Szatmáron. — BRÁN GUSZTÁV, törvényszéki bíró, Nagy-Váradon. — BRÜLL MÓR, a magyar mezőgazdák szövetezetének ügyvivő igazgatója, 53 éves korában, Budapestben. — MATYIZ PÁL dr. ügyvéd, Bács-Bodrogmegye tiszti aligazgató, 31 éves korában, Zomborban. — TABLÁNYI ZSIGMOND, nyugalmazott kinstári ispán, a ki a szabadságharcban mint honvédfőhadnagy vett részt, Bécsben.

KVASSAY ISTVÁNNÉ, szűl. Obermayer Anna, a konstanzalpolyi osztrák-magyar konzuli főbírószag elnökének felesége, Konstantinápolyban 38 éves korában. Az elhunyt urihölgy Obermayer Károly ezredesnek volt leánya, s halála mindenütt mély részvételt kelt. — PRONOSZ LAMBERTNÉ, a szabadságharc egy vitéz katonájának özvegye, Egerben. Belga eredetű férje a szabadságharcz kitérősekor a Haller-huszárral főhadnagy volt báltjával, lovag Pronosz Izidorral együtt. A fiatalabb Pronosz a magyar hadseregbe lépett, később halála is ítélték, s az osztrák hadseregnél előkelő rangba jutott báltja közbejárására kapott kegyelmet. Egerben telepedett le, megtanulta nyelvtelvet, s most már egy sirban nyugszik nejével. — WAGNER JÓZSEFNÉ, szűl. Fejér Mária, 70 éves korában, Nagy-Váradon. — Szilasi és Laki PÁZMÁNY ZSIGMONDNÉ, Komárom-megye néhai első alispánjának özvegye, született Ántosfai Bittó Erzsébet, a kinek első férje Petőcz Antal, poszonymegyei főszolgabíró és birtokos volt, a vértanú Petőcz közeli rokona, Komáromban, 81 éves korában, végelgyengülésben. A Kempelen, Kondé, Petőcz, stb. családok rokonukat, dr. Pázmány Zoltán jogakadémiai tanár nagyanyját gyászolja az elhunytban. — ÖZV. THOJÁN FERENCZÉ, szűl. Varga Mária, 55 éves korában, Debreczenben.

Szerkesztői mondanivalók.

Megsíratta. Ha Szabolcskát olvasom. Édes anyám. Pacsirta. Szeretet. Nem rosszúl hangzanak, de sem eredetiség, sem költői erőt nem találunk bennök. Csak számtánya. Veszett szerelem. Azt mondod. A kis egér. Álló csillag. Chanson triste. Édes átok. Alomkép. A tartalom gyakran mesterkélt, a verselés fogytokos, a nyelv pedig nem egyszer hibás, magyartalan.

Jer ültessünk. Elég csinos, ha lehet, sort kerítünk rá. A lapunk 7. számában, a szerkesztői mondanivaló.

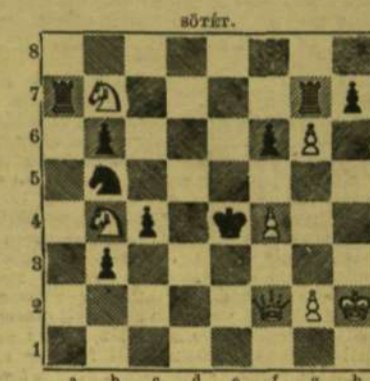
valókban említett bibliai tárgyú vers ezíne: „Bibliai kép”.

Nem közölhetők: Ha kinyílik a mezőnek virága. Vilhar után.

SAKKJÁTÉK.

2109. számú feladvány. Dittérh F.-től.

(III. díjat nyert feladvány.)

VILÁGOS.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

KEPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 11-ik számában közölt képtalány megfejtése: Ha tudunk szenvedni, nem szenvedünk annyit.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Legújabb találmány! Legújabb találmány!

A Wagner-féle szab. gyorsan száradó
Hungária mázolófestékek.
Nagy munkaidőmegetakarítás.

Tíz percz alatt száradnak és esontkeménynyő válnak. A Wagner-féle gyorsan száradó festékek alkalmasak fény és fűnyéklől mázolóknak, úgy fedett helyiségekben, mint szabadban, padlók, portálók, irodák, üzleti-, előszoba- és konyhaberendezések, kemény és puhafalatok, ablakok, ajtók, fa- és kőfalak, homlokzatok, konyhafalakra stb., továbbá vasalkatrészek rozsdaelenes mázolására ólom-píralapozás mellőzésével. Drap, barna, fekete, kék, sárga, szürke, vörös és zöld színekben kapható festék, drogeria és fűszerkereskedésben. — Egyedüli gyáros:

STROBENTZ KÁROLY
Budapest, VI., Szabolcs-utca 4. 8123

A női szépség emelésére, tökéletesítésére és fentartására legújításból, teljesen ártalmatlan, vegyíztéta és színtemes készítmény a 7502

Margit Crème

R5-á idő alatt szűntet szepitől, máj-foltot, pattanást, bőrtkát (mitesszer) és minden más bőrbajt. Kismítja a ráncokat és himlőbubjakat, még koros egyéneknek is ide bájos arczkint kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. Margit hölgypor 60 kr., 3 szímben. Margit szappan 35 kr. Margit fogsó (Zahnputz) 50 kr.

Készítő FÖLDES gyógyszeriára,
Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszeriára, Budapest, Király-utca 12.

Selyem-basztruha
8 frt 65 krtól egész 42 frt 75 krig
egy teljes öltözékhez való szövet — Tassors és Shantungs

valamint fekete, fehér és színes Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, osikos, koczkázott, mintázott és damaszt stb. (mintege 240 különböző fajta és 2000 különböző szín és árnyalatban stb). Rnhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámentesen és házhoz szállítva. Minták postafordultával. Magyar levelezés. — Svájcba kötszeres levélbilyeg ragasztandó. HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben (cs. és kir. udvari szállító).

„EGYETÉRTÉS”

POLITIKAI NAPILAP.

XXXIII. évfolyam.

Felelős szerkesztő Dienes Márton.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközeivel, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar újra elmaradjon, új előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő színvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által parkodik régi, jó hírnevét mint hazánk legelső rangú napilapja állandóan fenntartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét új hódítások által évről-évre maradjon meg is szaporítsa.

Hogy ezt a célt elérjék, erre nézve legnagyobb támasznak a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalán majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalán s így az Egyetértés egy rendes 8 oldalas lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalán jelennek meg, a mi azonban csak innepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12-20, illetőleg a kisebb alakban számúvá 36-60 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap új méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításai e nemből a legteljesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely a tudósításokat minden pártszínezetű olvasó előtt is élvezhető teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő társas- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan két kitérőt regényt közöl egyszerre, részint eredeti, részint a modern világrodalom remekműveiből választva előrangú műfordítók fordításában. Az egy év alatt között regények 400-500 nyomtatott írvé, vagyis 40-50 rendes regénykötetre rúgnak. Így 40-50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek mindenkor közéletünk kitérőjei és előrangú publicisták által írt vezéreszközök és egyéb politikai közleményeit, bő hírvonalait, eredeti táviratokat az ország és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnapi kiadásban a legújabb szakaport pedig „Ardalom”, „Tanügy” és „Mozgásgazdaság” című országos hírvonalakat s végül az Egyetértés legjobban informált közgazdasági, ipar- és mezőgazdasági rovatait és megbízható közéleti és tudósításait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes.

Mindenzen előnyök dacára az Egyetértés előfizetési ára a legmérszkeltebb: 7345

Egész évre ..... 20 frt. —
Fél évre ..... 10 „ —
Negyed évre ..... 5 „ —
Egy hóra ..... 1 „ 80

Előfizetéseket legelőszérűbben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapest, papnövelde-utca 8. intézendők. 8113

RACZ GYÖRGY Jólánföldi szőlőtelepén és kertészetében kapható a 8113

legjobb élősvény Maclura Aurentiaca

nagyon sűrűn bokrosodó és kemény tövűs svény. Gyökere csemeték 1 éves, 4 forint, válogatott 5 forint 50 kr., ezeken aluli vételnél száza 1 forint 3 éves, hossza 80-110 centiméter, ezre 12 frt, száza 2 frt. 3 éves, hossza 1-1 1/2 méter, ezre 16 frt, száza 3 frt; továbbá Gleditsia élősvény 50-60 centiméter hosszú, ezre 5 frt 50 kr., száza 80 kr. Sokféle legmesebb alma, körte, őszibarack és ringlófák száza 26-28 frt. Diófák darabja 30 kr. Alma vadonca 2 éves ezre 5 frt, száza 80 kr. Veszeli fák: akácok 3-4 méter, Ezger, Junhar, Eggerfa, Tölgylevelű gyertyánfa, Betula, fenyő, nyos áron száza és ezarszára, Végre különféle fás és zöld szőlőgyötvények Portalis és Monticola alanyon. Directternő amerikai gyökere és sima vesszők. Árjegyzékkel szolgál az

Intézőség, Kula, Bácsmegye.

Advertisement for photographic services including 'Képfelvételek', 'Fotószínek', and 'Glichet'.

Carborin hajregulator (Természetes hajfajlatító.) Az ősz vagy fehér hajnak a legszebb ifjúkori fekete, barna vagy szőke színt és fényt adja már rövid használat után...

Venera hajnövesztő-pomádé és hajbalzsam. Elismeret és kipróbált szer hajhullás és korpa ellen, sőt olyan helyeken is, hol a fej kopaszodni kezd...

Rogátsy Kálmán gyógyszerész N.-Kikinda. Budapest: Török József és a Nádor gyógyszerárban.

Saját készítményü. Tornaeszközök és mindenemű hálók. Valódi orosz szárczipők és a legjobb gyártmányú koreszolyák.

SEFFER ANTAL kőfal- és színező-árak raktára Budapest IV. kerület, (Károlylaktanya) Károly-utca 12. 7920

A női szépség. Epilepsiában szenvedők és más ideges állapotokban szenved, kérjen arról szülő fizeteket. Kivonat a Schwann-Apothek, Frankfurt a. M.

Látkepes levelezőlapok. Gyűjtők figyelmébe! 100 drb válogatott budapesti és külföldi virágos, Rococco, gyermek, eciezás, Angol kártyák művészies kivitelben, husvét, történelmi és alkalmi levelezőlap, kiváltképpen alkalmasok összeállításra 2 éves ezre 5 frt, száza 80 kr.

Technicum Altenburg S.A. gépészeti, elektrotechnikai és vegyészeti tanintézet. Tanműhelyek. Programokkal ingyen.

Élősövény. Gleditsia (koronátvis, krisztusövűs vagy tuskó lepényfa). Valamennyi élősvényből készült legelő. Gyorsan fejlődik, nem csemeték (mint akác, orgona stb.) sűrű irtás (15-25 cm. ágak) díszével ember és bármilyen állatnak ellentáll; feléve, hogy agyag, homok, mesze, kőves, szikes stb. talajban kitűnően diszlik. Szőlők, kertek, legelők, udvarok, majorok, temetők stb. körükerítéséhez felülmulhatlan, legelősebb, örökös sövényt képez. Ezer darab csemete ára 6 frt, elegendő kétszáz méterre. Minden megrendeléshez rajzokkal ellátott, nyomtatott útleitési és kezelési utasítás mellékeltek. Ismertető árjegyzék ingyen és bérmentve. Matyvak, friss szedés, eszáképes, 100 kiló 28 frt, 50 kiló 16 frt, 10 kiló 4 frt 20 kr. Szőlőgyötvények szőlővagyminőségben még eladásra vannak.

Szőlőültető. Szabadalmazva Ausztria-Magyarország és Franciaországban. Egyszeri lenyomással 12 cm. széles és tejszék szerint 40-60 cm. mélységű kerek gödröt csinál, melyből a földet kiemeli, kitűnő eredménnyel használható bármilyen gyökere és sima szőlővesszők, olványok ültetéséhez és iskolázásához, kerti csemeték, egyévbemű kerti ültetvények, élősvény és bármilyen gyötvény ültetéséhez. Szőlők, gyümölcsösök és szőlő vagy fűszőlők trágyázásához. Kéllitási kiállítások. Nagyszombathely városi érem és előismereti díszoklevél. Nagyváradon 1891-ben ezüst oklevél, 1893-ban nagy ezüst érem és díszoklevél. Kassán ezüst éremmel ékített díszoklevél. Az ezredvi kiállításán Budapesten, Kéllitási nagy érem és oklevél. Balaton-Füreden ezüst éremmel oklevél. A brüsseli nemzetközi kiállítás nagy ezüst érem és díszoklevél. Ezeket felül ezekre menő elismerő levelek bizonyítják kitűnő gyakorlati képességét s főként azt, hogy szőlőszőlő, kertészet, gyümölcsészet, úgy minden más, mezei vagy békézdokkoldónál valóban nélkülözhetetlen eszköz, s oly erős készület, hogy évtizedek múltán sem romlik el, az egész értékét pedig, bármilyen szükséges legyen lyukak furásánál 2-3 nap alatt könnyen és gyors miközöttel már behozza.

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

A női szépség. Cornelia-arczenőcs (törvény által védve). 7708 mely az arcnak úde, megelében tiszta fiatalos színt kölcsönöz a mit semmi más szerrel elérni nem lehet. Kitérő szer: májfoltok, szeplők, pattanások, pórszemek (mitesszer), túlvörös arc és a bőr minden tisztálansága ellen, a száraz vagy barna arczbort vaktó fehére teszi. Egy kis tégely ára 1 korona. Nagy nagy tégely ára 2 korona. — Ezen közkedvelt szer kapható: 8110

LESZKOVÁZ MILETA „KORONA” című gyógyszerárban Ó-Verbáson (Bácska), 150. Postai megrendelésre minden ponderek, szappanok és illatszerek hozzászámolással ajánlatnak.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legújabb égvényes SAVANYU-KÚT 7604

KÉRJEN minden gyógyszerárban, drogueriarban, illatszerekese- desben, fodrászüzletben csak 7739

OSAN készítményt, ha fogai tisztántartására és konzerválására tart valamit. — Ha színtelje ezen cikkeket még nem tartaná raktáron, úgy azonnal rendeltesse meg vele, mert általam abban a helyzetben van, hogy önmek Osan költségmentesen szállítom. Tesék minden más fogtisztító szerrel a leghatározottabban visszamenetlani, ha valaki Osan helyett ilyesmit ajánlana. A végjegyre és a cizimre pontosan ügyelni sziveskedjék.

ANTON J. CZERNY WIEN XVIII., Carl Ludwigstrasse 6. (szép házában). Főraktár: Török József gyógyszerár Budapest, Király- utca 12. és a Nádor-gyógyszerár, Váci-körút 17. Lux Mihály drogua üzlet IV., Múzeum-körút 7. száma. Arak: Osan szárvízszeszencia 88 kr., Osan-fogpor 44 kr., Osan-fogkefe 30 kr. — Orvosilag ajánlatott.

WEINWURM ANTAL fényképes elől magyarországi che grafiai műtészete. Budapest, IV., Károly-utca Kész mindenemű cinkkedésű díszok, autotypia, phototypia, che- migraphia és chromo- typia utján. Alapszól, térképek, hálzatok foto- litografiai úton a leg- jutyonyab- ban akzo- roztatnak. Külön berendezés háson kívül való fénykép- felvételekre

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

50 év óta közkedveltségnek örvendőnek köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működését savarainál a kitérőnek bizonyult EGGER-féle MELLPASZTILLÁK (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Béntesítés 30 kr. — A gonor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult EGGER szódapasztilái (1 doboz 30 kr.) Béntesítés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szőlőültető raktár Magyarországon, Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

Torony-óra-gyár Máyer Károly L. utóda MULLER JÁNOS Budapest, VII., Kazinczy-utca 3. képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. 8110

CSÁSZÁRFÜRDŐ. A főváros legnagyobb fürdőintéze, több mint 11 hőforrással (27.5-65.5° C.) rendelkezik 80 ülőszéssel, 1 forró és 2 langyos medence. Gőz- kamra (43-49°). Zuhanykamra. Hideg medence. 2 alkalmi fürdő és 2 urak részére. Fedett női- uszoda. Uruszoda 1800 m. A kontinen leg- nagyobb intéze. Tükörfürdő, Törökfürdő. Máryny-, porzellán és kőfürdő. Gyógyhely 200 berendezett szobával. 8138

Fényképfelvételek műteremben és házon kívül, épületek, tájképek, interieu- rök, gyártelepek, állatok stb. Sokszorosító műintézet. Tervek sokszorosítása, photolitografia-, autografia-, litografia- és fénymásolati uton, ugyszintén czinkografiai munkálatok jutányos árban elvállaltatnak

KLÖSZ GYÖRGY udv. fényképzési műintézet által Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

KLÖSZ GYÖRGY udv. fényképzési műintézet által Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

KLÖSZ GYÖRGY udv. fényképzési műintézet által Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

KLÖSZ GYÖRGY udv. fényképzési műintézet által Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

KLÖSZ GYÖRGY udv. fényképzési műintézet által Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

KLÖSZ GYÖRGY udv. fényképzési műintézet által Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

KLÖSZ GYÖRGY udv. fényképzési műintézet által Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

KLÖSZ GYÖRGY udv. fényképzési műintézet által Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

KLÖSZ GYÖRGY udv. fényképzési műintézet által Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

KLÖSZ GYÖRGY udv. fényképzési műintézet által Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

KLÖSZ GYÖRGY udv. fényképzési műintézet által Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

KLÖSZ GYÖRGY udv. fényképzési műintézet által Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

KLÖSZ GYÖRGY udv. fényképzési műintézet által Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

HÖLGYEIM! Nem kell az arczbort elhanyagolni, hanem mellette jól vagy naponta két szőpát vagy más tisztáltna fol- kólat előkészíteni, használni a Mille Fleur Crème-t. Próbá- tégely 50 kr., hosszaló könyvesek- vel, melyben megtalálható minden tükés az arcz ápolásának, szappan 40 kr. Poudre fehér v. rózsaszínű nagy doboz 60 kr. Biztos eredmé- ny és csokimel ártatlanokért kereskedem. Utánért mellé kü- löm, M. N. D. A. Budapest, Király- utca 12. sz. 8082

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

Arzen-féle svájci beretvák kiscserélhető pengékkel, föltulmu- hatatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ- híreket. Teljes jóállás mellett kapható a gyárosal és egész Ausztria-Magyarországon jobb áde- tetiben. — Trésák végjegyre ígényli. A. ARZEN, Jouigne (Lausanne). 7751

CHOCOLAT MENIER. A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer- és csemegé-kereskedésben és cukrászdában. 7807

Hazai gyártmány. Csinos kerti- és parkkerítések, kapuk vaskerettel és sodronyfonat-betéttel.

Továbbá olcsó és tartós gépsodrony-fonatok, ker- tek, erdők, vadás-kertek, tyúk-udvarok, gazdasági telepek, ménesek stb. be- kerítésére. Acél-fűskés kerítés-sodrony, ugymint csavart-pánthuzal.

Kapható: Kollerich Pál és Fiai gyárosoknál. 8100

Budapest, IV. ker., Ferencz József rakpart 21. szám. Árjegyzék költségvetések ingyen.

A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló BUTORCSARNOK VIII., József-körút és Bérkocsis-utca szegletén levő Sváb-féle házában nagy mintaraktárt és vállalati irodát nyitott, hol kérészetlen tart, dus válas- tókban, kiváló minőségű butorok, 8094

ebédlő-, háló-, uriszoba és szalon berendezésekből. Ezzel mód van adva a n. é. közönségnek közvetlen a készítő asztalos mesterektől jó butorokat jutányos árban kézen venni, esetleg megrendelni. Továbbá megtekintésre ajánlja a testületnek saját házában levő állandó kiállítását is.

REFORM NŐI NADRÁG vadászatra, lovagláshoz, utazásra. REFORM NŐI NADRÁG kerékpárosoknak, elegáns szabás. Fekete finom clothból frt 3.60. Fekete Liberty-selyemből frt 10.50. 8144

Postai megrendelésnél a nadrág hossza szükséges. ajánlja: KUNZ és MÖSSMER a szép juhászdohöz, Budapest, IV. kerület, Kigyó-tér. Legújabb nyári mosó-szövetek megérkeztek.

KUNZ és MÖSSMER a szép juhászd

Legjobb és leghíresebb
pipere hölgypor: a
La
Különleges Rizapor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

POLLÁK D. H.
érezáru-csarnoka
ajál-ja szolidan készült
gyermek-kocsijait

a leg egyszerűbb és a leginomabb kivitelben, továbbá
bronzárkat, írókészleteket, dohányzókeszle-
teket, kávé- és teapököket, szalon- és ebéd-
lőbe való asztalokat, jégsekrenyüket magá-
nosoknak 15-35 frtért.
Szalon jégsekrenyűk zománcozott
viztartályal 45-85
Jégsekrenyűk hentesek, mészáros-
nak és söresarnokba 75-150
Vasbútorok, mosdóasztalok, gyermekágyak, sza-
lonágyak, kert-i padok, székek, asztalok, fűdő-
kádák, hűlkádák, szobahányókák, angol szoba-
árnyékszék, angol zuhanykésülékek, altest-
mosótálak a legelőbb árakon.
Könyvberendezések 25-500 forint.
Megrendelési cím: 8090
Érezáru-csarnok
Budapest, Granátos-utca és Kossuth Lajos-utca 2. sark.
A t. közönség kényelmére az érezáru-csarnok esti 9 óráig
nyitva van. - Arjegysek kívánatra bérmentve küldetik.

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE
férfi divat és fehérnemű
raktárában. páreja
Budapest, IV., Koronaher-
ceg-utca 11. sz. és VIII.,
Kerepesi-út 9. 7797
Férfi ingek, Jäger-árúk,
vadász és sport-cizkék dús
választékban kaphatók.
Kesttyük és Nyakkendők.

Wachtl és Társa
IV., Régi-posta-utca 4
Egy
Fényképészeti gép
a
legjobb ajándék
Passepapouts és
Rámák a legutányosabb árakon.
Arjegysek ingyen és bérmentve.

Dr. Egger-féle
Trilby - crème.
Souverén szer az arcbőr tisztítására és
az ide szépség megővására. - Teljesen
ártalmatlan, sok évi használat után sem
káros. - 1 tuba ára 50 kr. 3 tuba
vidékre bérmentve, a pénz előleges behül-
dése mellett 1 frt 50 kr.
Gyógyszertár a „Nádorhoz“
BUDAPEST 8111
Váci-körút 17. szám.

A Magyar Asphalt részvény-társaság
Budapest, Andrásy-út 30.
elválna jóállás mellett legelőbbban asphalt-bur-
kolatok fektetését és nedves lakások, pinczék
stb., gyökerez szárazzátételét. 7635
TELEFON. TELEFON.

Kufeké féle
a tej legjobb hozzátételé
a betegséget
megakadályozza és eltávolítja
gyermekliszt.
Kapható gyógyszerárakban és droguistáknál

Vérszegények és lábbadozók
Serravallo Chinabort
Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben.
Pompás itat, a miért a gyermekek is igen szívesen isszák.
Sokszor kiintették, Minden gyógyszerárban kapni.

REPRODUKÁJO-MŰINTÉZET
PHOTO-CZINKOGRAFIA
Woltitz
MANFRÉD
VILÁGOS
MŰTEREM
Budapest, VII. Áncza-utca 47.
TELEFON 13-99
AUTOTYPIA
PHOTOTYPIA
- GEMMIGRAFIA
4-SZÍNŰ NYOMÁS
PHOTOLITHOGRAFIA

Foulards-
Selyemkelmék
a legelőbbtől szimáryalotokban, utólrhetetlen vá-
lasztékban, valamint fekete, fehér és színes selymek a
jó viselhetőségért írásbeli jótállással. Közvetlen eladás
gyári árára, egyes ruhákra is porto- és vámmentesen a
házhoz szállítva. Ezer meg ezer elismerő levél. Minik
postafordultával.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
selyemkeltme-gyárak szövetsége Zürich. 7781

**NINCS CUKORKA
KÖHÖGÉS ÉS REKEDTSÉG
ELLEN**

mely olyannyira ajánlja lett az orvosoktól,
mely olyannyira bevált,
mely olyannyira elismerve lett,
mely olyannyira be van vezetve,
mely olyannyira malátatartalmu,
mely oly nagy elismerésben részesült császárok,
királyok, hercegek részéről és ki lett tüntetve
arany- és ezüst-érmekkel; mely olyannyira any-
hítóleg és nyálkaoldólag hat és 50 év óta kitűnő
tulajdonságainál fogva legjobb eredményel
használtatik, miről ezekre menő elismerő nyi-
latkozatok adnak tanuságot, köztük orvosi szak-
tekinélyektől és mint

**HOFF JÁNOS
MALÁTA-CUKORKAI**
Egy doboz ára 10 kr., egy tasak ára 30 kr.
Kapható az összes gyógyszerárakban, drogn-, csemege-
és fűszerkereskedésekben. Magyarországi kizárólagos í-
rástul;
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerára
BUDAPEST, Király-utca 12. sz.

HIRDETÉS.
New-York és London az európai szárazföldet sem
kímélték meg s egy nagy ezüstgyár indította érezte
magát egész készlettel - a munkadíj csekély megterítése
mellett - elajándékozni. En vagyok felhatalmazva ezen
meghírást eszközölni. En tehát minden embernek adom
az alant felsorolt tárgyakat pusztán 6 frt 60 kr. meg-
tá-rtása mellett és pedig:
6 db legfin. asztalkést val. ang. pengével,
6 amer.szabad. ezüstvillát egy dbból,
6 . . . . . evőkanalat,
12 . . . . . kávékanalat,
1 . . . . . levesterőkanál
1 . . . . . tejszerőkanalat
2 . . . . . tojástartót,
6 . . . . . angol Victoria-tálcát,
2 . . . . . pompás asztali-gyertyatartót,
1 . . . . . teaszűrőt,
1 . . . . . legfinomabb csukorszöröt,
s 44 drb összesen csak 6 frt 60 kr.
A fenti 44 tárgy ezüstöt 40 frt-
került és most ezen minimális ártért, 6
forint 60 krajczárért kapható. Ez
amerikai szab. ezüst egy teljesen fehér
fém, mely ezüst színét 25 éven át meg-
tartja, miért is jótállás vállalatik. Leg-
jobb bizonyítékul, hogy ezen hirdetés

nem szélhámosság
ezzenel nyilvánosan kötelezem magamat arra, hogy ha az
áru nem felel meg, kifogás nélkül visszaármasztatom a pénzt.
Senki se mulassza el a kedvező alkalmat, ezen remek gar-
niturát megszerezni, a mely különösen ajánlatos
házassági és alkalmi ajándéknak és jobb hártartá-
sok részére. 7806

csakis egyedül kapható
HIRSCHBERG A.-nál
szabadalmazott amerikai ezüstgyárak kiviteli áruháza.
Bécs, II., Rembrandstrasse 19/7. Telefon 7114.
Szétküldés a vidékre utánvétellel, vagy az összeg
előleges befizetése mellett. Tisztelet-nyor
hozza 10 kr. Csupán az itt látható véd-
jeggyel valódi. (Egyszéki ére.)
Kivonat az elismerő levelekből:
Bécsen ezüstöküldeményét megkaptam,
melylyel nagyon meg vagyok elégedve és kérem
még egy olyan garnitúrát, 44 drb. amerik. szab.
ezüstből utánv. küldeni.
Borovics, Kr.-Szérenym. 18/7. 896.
Keresztos S. fészolgabiró.
*Az első küldeményem nagyon meg vagyok elégedve, kérek
még egy garnitúrát.
Kálcsos. Majorosy János, kanonok.
*A küldeményt vettem, nagyon meg vagyok elégedve, kérek még
egy küldeményt 6 frt 60 kr-ért.
Kolozsvár. Bánffy báró ő excell.
A küldeményt megkaptam s azszal meg vagyok elégedve.
Gádá, 1898. szept. 1. C. Ghotok-Gudenus grófné.

Palais hajifjító
használatával a megcsúszott haj
eredeti színét nyeri vissza.
A fejbőrt nem festi, a ruha-
neműn fölött nem hagy, többi
előnye, hogy a hajszökeket
erősíti és hogy teljesen ár-
talmatlan. Egy üveg ára 1 frt.
Főraktár Budapesten: Petri
Ottó gyógyszerárában,
I., Attila-körút 47. Kap-
ható: Váci-körút 66. sz.,
Nádor-utca 3. és Király-
utca 36. szám alatti gyógy-
szertárakban is. 8045

16. SZÁM. 1899. BUDAPEST, ÁPRILIS 16. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJONSÁGOK együtt félévre - 6 Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt
| félévre - 4 Csupán a POLITIKAI UJONSÁGOK | egész évre 5.-
| félévre - 2.50 Kérleküld előfizetésre a postai-
meghatározott vidékij is csatlakozó.

VAN DYCK.
1599-1641.
E L PITTORE CAVALIERESCO (a gavallér festő),
vetélytársainak irigysége ezzel a jelző-
vel gúnyolta életében azt a nagy német-
alföldi művészt, kinek születése háromszázados
évfordulójáról ma mi is megemlékezünk. Ámde
Van Dyck Antalt, az antwerpeni Van Dyck

Ferenc és Mária nagyra hivatott fiát, úgy mű-
vészeténél, mint nevelésénél fogva igazán és
méltán megillette ez a jelző. Atyja üvegfestő,
majd vászonkereskedő volt s mint ilyen nagy
vagyon szerzett; anyja híres volt művészi
hímzéseiről. Nagy részt ő tőle örökölte a mű-
vészi hajlamot a fia is, ki már 11 éves korá-
ban Van Balen festő vezetése alá került.
Majd Rubens vezette a jeles tehetségű tanít-

ványt, a ki gyorsan fölmerte benne a láng-
elmét s nem sokára saját vázlatai kidolgozásá-
val bizta meg. Így Van Dyck volt az «Amazonok
harczá»-nak festője is. Rövid idei angliai idő-
zés után a mester rábirta, hogy Olaszországban
folytassa tanulmányait, s legjobb lovát ajándé-
kozta neki az útra.
Az Antwerpenből Brüsszelbe vivő úton fek-
szik a kis Sawentheim falu; ebben a falucska-

VAN DYCK ÉS SIR PORTER ENDYMION. - Van Dyck festménye 1632 tájáról. Eredetije a madridi Prado-képtárban.
Az Országos Képtár Van Dyck-kiállításából.

Több mint
50 év óta sikerrel használtatik!
Az
Eszéki Spitzer Kenőcs
és az
eszéki Salvator szappan
Valódi minőségben csak
mint eddig, ezentul is
VEDJEGY. 8077
Eszéken, felsőváros.
DIENES C. J.-féle
gyógyszertárban
készül és megrendelhető. - Szepöket és máj-
fölköket valamint az összes bőrtisztítánságo-
kat biztosan eltávolít.
1 tégely valódi Spitzer kenőcs 35 kr.
1 üveg valódi Spitzer mosdóvíz 40 kr.
1 darab valódi Salvator szappan 50 kr.
1 tégely kézpaszta 60 kr.
1 doboz valódi Lyoni rizspor 3 szinben 50 kr. és 1 frt.
Figyelmeztetés. Csak akkor valódi, ha a
fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el van-
nak látva és kérésük a t. közönség csak Dienes-
féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.
Főraktár Budapesten:
TÖRÖK JÓZSEF úrnál
Király-utca 12.